

Handbok

Einstallationer enligt elsäkerhetslagen

POSTADRESS Box 4, 681 21 Kristinehamn
TEL 010-168 05 00
FAX 010-168 05 99
E-POST registrator@elsakerhetsverket.se
WEBB www.elsakerhetsverket.se

HANDBOK - ELINSTALLATIONER ENLIGT ELSÄKERHETSLAGEN

DIARIENUMMER 16EV4266

TRYCK & LAYOUT: Universitetstryckeriet, Karlstad 2017

Handbok

Einstallationer enligt elsäkerhetslagen

Om handboken

Den 1 juli 2017 börjar den nya elsäkerhetslagen att gälla. Det innebär att Sverige får ett helt nytt system för vilka krav som gäller för den som utför elinstallationer. Elsäkerhetsverket är tillsynsmyndighet när det gäller de olika aktörernas skyldigheter enligt elsäkerhetslagen och tillhörande föreskrifter. En viktig del i tillsynsuppdraget är att ge information och annat stöd till de som omfattas av reglerna.

För att underlätta för alla som arbetar med el har Elsäkerhetsverket tagit fram denna handbok om elinstallationer enligt elsäkerhetslagen.

Handboken är ett stöd i ditt arbete

Den här handboken riktar sig dels till dig som driver ett elinstallationsföretag, dels till dig som har någon annan roll i företagets arbete med elinstallationer. Även om handboken är skriven till de som är direkt berörda av de nya reglerna om elinstallationsarbete kan handboken med fördel läsas och användas av alla som arbetar med el, utbildare, anläggningsinnehavare, entreprenörer m.m.

Informationen i handboken är inte rättsligt bindande. Handboken innehåller dock information om de regler som gäller, som i sin tur är rättsligt bindande. Utöver detta innehåller handboken tips, exempel och annat stöd som syftar till att hjälpa er att bygga upp den organisation och de rutiner som den nya elsäkerhetslagen och Elsäkerhetsverkets nya författningar ställer krav på. Understruken orange text samt flikarna i sidmarginalerna är klickbara.

Mer stöd finns!

På Elsäkerhetsverkets webbplats finns mer information om reglerna och olika typer av stöd.

- [Du kan ta del av nyheter och prenumerera på nyheter och Elsäkerhetsverkets nyhetsbrev Aktuellt.](#)
- [Du kan ladda ner gällande lagar, förordningar och föreskrifter inom Elsäkerhetsverkets område.](#)
- [Det finns mallar och andra dokument som du kan ladda ner och använda i arbetet med egenkontrollprogrammet.](#)
- [Du kan ladda hem broschyrer och annat informationsmaterial.](#)
- [Du kan ställa frågor till oss i vårt "Frågor och Svar"-verktyg och även söka efter frågor som redan finns besvarade.](#)

Innehållsförteckning

1	FRÅN BEHÖRIGHETSSYSTEM TILL FÖRETAGARANSVAR – EN SAMMANFATTNING AV BEHÖRIGHETSREFORMEN	8
1.1	Bakgrund och historik	8
1.1.1	Elbehörighetsutredningen lade grunden för reformen	8
1.1.2	Ny elsäkerhetslag ställer nya krav	8
1.1.3	Förutom lagen får vi också en ny elsäkerhetsförordning och nya myndighetsföreskrifter	8
1.2	Reformens huvudinnehåll	9
1.2.1	Det här innehåller den nya elsäkerhetslagen	9
1.2.2	Det här är det nya systemet för utförande av elinstallationer	10
1.2.3	Auktorisationen gäller för personer – inte för företag	11
1.2.4	Elsäkerhetsverket kontrollerar att elinstallationsföretagen följer reglerna	11
1.2.5	Regelöversikt	11
2	INTRODUKTION TILL REGLERNA FÖR ELINSTALLATIONSFÖRETAG	14
2.1	Vilka organisationer berörs av reglerna för elinstallationsföretag?	14
2.1.1	Vad gör ett elinstallationsföretag?	14
2.1.2	Vilka organisations- och företagsformer omfattas?	15
2.1.3	Vilket företag är elinstallationsföretag i en entreprenadkedja?	15
2.1.4	Exempel på olika koncernförhållanden	17
2.1.5	Auktorisationer	21
2.2	Vad krävs för att ditt företag ska få utföra elinstallationsarbete?	22
2.2.1	Egenkontrollprogrammet ersätter det gamla systemet	22
2.3	Så här sätter du igång med arbetet!	23
3	FÖRETAGARANSVARET	24
3.1	Utgångspunkten för alla företag – utforska regelverket	24
3.1.1	Tips på hur du kan kartlägga vilka regler som gäller er	25
3.2	Så här fungerar företagansvaret	25
3.2.1	Straffrätt, offentligrätt och civilrättsligt ansvar	25
3.3	Företagsledningens roll	28
3.4	Elinstallatören för regelefterlevnad ska vara företagsledningens stöd	29
3.4.1	Elinstallatörens ansvar	29
3.5	Medarbetare som utför elinstallationsarbeten	29
3.6	Källor/Läs mer	30
4	ELINSTALLATIONSARBETE – VAD ÄR DET?	31
4.1	Elinstallationsarbete definieras i lag	31
4.2	Tolkning och tillämpning av vad som är en starkströmsanläggning	31
4.3	Vad är en starkströmsanläggning?	32
4.4	Utförande, ändring och reparation	32

4.4.1	Utförande av en ny starkströmsanläggning eller ny del av anläggningen	32
4.4.2	Ändring eller reparation	32
4.4.3	Att installera med hjälp av snabbkoppling	33
4.5	Fast anslutning och losskoppling	33
4.6	Övriga elinstallationsarbeten	34
4.7	Undantag från kraven på egenkontrollprogram	35
5	KRAV NÄR MAN UTFÖR ELINSTALLATIONSARBETE	37
5.1	En anläggning – flera ansvarstyper som omfattar utförandet	37
5.2	Krav för att få utföra eller krav på utförandet?	37
5.3	Kraven vid utförande av elinstallationsarbete	38
5.3.1	Utförande av elinstallationsarbete	38
5.3.2	Dokumentation och märkning	40
5.3.3	Varselmärkning	41
6	ELINSTALLATIONSFÖRETAGETS RELATION MED ANLÄGGNINGSSINNEHAVAREN	42
6.1	Anläggningsinnehavarens och elinstallationsföretagets respektive skyldigheter	42
6.1.1	Ibland är elinstallationsföretaget och anläggningsinnehavaren samma företag	42
6.1.2	Ibland är det inte anläggningsinnehavaren du har avtal med	43
6.2	Anläggningsinnehavarens ansvar	43
6.3	Hur påverkas ditt elinstallationsföretag av de skyldigheter anläggningsinnehavaren har?	44
6.3.1	Besiktningar och kontroller av anläggningar	44
6.3.2	Ibland vill anläggningsinnehavaren göra kontroller och uppföljningar	44
6.4	Att tänka på när du åtar dig att utföra elinstallationsarbete	45
6.4.1	Skaffa dig anläggningskännedom	45
6.4.2	Finns det förutsättningar att utföra uppdraget i enlighet med kraven?	45
6.5	Uppfyller du kraven?	45
7	EGENKONTROLLPROGRAM FÖR ELINSTALLATIONSARBETE	47
7.1	Vad är egenkontroll och ett egenkontrollprogram?	47
7.1.1	Egenkontroll enligt elsäkerhetslagen	47
7.1.2	Hur omfattande ska egenkontrollprogrammet vara?	47
7.1.3	Hur ska man arbeta med egenkontrollen?	48
7.1.4	Egenkontroll är ett fortlöpande arbete	48
7.1.5	Moment som ska ingå när du tar fram ett egenkontrollprogram för ditt företag	48
7.2	Egenkontrollprogrammets omfattning och innehåll	49
7.2.2	3 kap. 5 § - Kompetenskrav och tillgången till kompetens	51
7.2.3	3 kap. 6 § - Elinstallatör för regelefterlevnad	53
7.2.4	3 kap. 7 § - Organisationen för elinstallationsarbete och egenkontrollprogram	54
7.2.5	3 kap. 8 § - Hur elinstallationsarbete planeras och utförs	55
7.2.6	3 kap. 9 § - Bemanning	58
7.2.7	3 kap. 10 § - Kontroll av utfört arbete (planera)	59
7.2.8	3 kap. 11 § - Kontroll av utfört arbete (genomföra)	59

7.2.9	3 kap. 12–13 §§ - Uppföljning av egenkontrollen och egenkontrollprogrammet	60
7.3	Checklista	61
8	VERKSAMHETSTYPER – KARTLÄGG DIN VERKSAMHET	63
8.1	Allmän förklaring	63
8.2	Exempel på de olika verksamhetstyperna	64
8.3	Särskilda verksamhetstyper	65
9	ELINSTALLATIONSFÖRETAGENS ROLL VID ANSÖKAN OM AUKTORISATION SOM ELINSTALLATÖR	66
9.1	Vilka typer av arbeten får tillgodoräknas som praktisk erfarenhet?	66
9.1.1	Elinstallationsarbete	66
9.1.2	Övriga elarbeten	66
9.1.3	Arbete som utförts i annat EES-land	67
9.2	Kravet på praktisk erfarenhet beror på vilken auktorisation som ansökan avser	67
9.3	Så här intygar företaget praktisk erfarenhet	68
9.3.1	Särskilda blanketter finns på Elsäkerhetsverket webbplats	68
9.4	Praktisk erfarenhet från tiden före 1 juli 2017	69
9.5	Det är ni som är elinstallationsföretag som ser till att vi får fler elinstallatörer	69
10	REGISTRERA ELINSTALLATIONSFÖRETAGET HOS ELSÄKERHETSVERKET	70
10.1	Förbered registreringen	71
10.2	Vem ska göra registreringen?	71
10.2.1	Direktregistrering	72
10.2.2	Registrering med handläggning	72
10.3	Kolla elföretaget!	72
10.4	Uppdatera företagsregistret	73
10.5	Avregistrera företaget från Elsäkerhetsverket	74
10.6	Sammanfattning	74
11	VAD HÄNDER NÄR ELSÄKERHETSVERKET GÖR TILLSYN? 75	75
11.1	Elsäkerhetsverkets roll som tillsynsmyndighet	75
11.2	Elsäkerhetsverkets tillsyn av elinstallationsföretag	76
11.2.1	När startas ett tillsynsärende?	76
11.2.2	Elsäkerhetsverket utreder om det finns brister	76
11.2.3	Elsäkerhetsverket fattar beslut	77
11.3	Särskilt om tillsynen av elinstallatörer	78
11.4	Kom ihåg det här när Elsäkerhetsverket gör tillsyn i din verksamhet	79
12	BEGREPP OCH DEFINITIONER	80

1 Från behörighetssystem till företagansvar – en sammanfattning av behörighetsreformen

1.1 BAKGRUND OCH HISTORIK

1.1.1 Elbehörighetsutredningen lade grunden för reformen

Under 2013 beslutade regeringen att utreda vilka regler om elsäkerhet som ska gälla för den som utför elinstallationer. Den utredningen kallas Elbehörighetsutredningen. Utredningen tog fram ett betänkande, *Elsäkerhet – en ledningsfråga*¹, som skickades på remiss av regeringen. Utredningens förslag låg sedan till grund för regeringens proposition² som överlämnades till riksdagen våren 2016.

1.1.2 Ny elsäkerhetslag ställer nya krav

Den 8 juni 2016 antog riksdagen en ny elsäkerhetslag (2016:732) i enlighet med regeringens proposition. Den nya lagen börjar gälla från den 1 juli 2017. Det innebär att Sverige har fått ett helt nytt system för vilka krav som gäller för den som utför elinstallationer.

1.1.3 Förutom lagen får vi också en ny elsäkerhetsförordning och nya myndighetsföreskrifter

Den nya elsäkerhetslagen kompletteras med detaljerade bestämmelser i förordning och myndighetsföreskrifter. Därför har regeringen beslutat om en ny elsäkerhetsförordning och Elsäkerhetsverket har tagit fram nya föreskrifter för elinstallationsarbete, elinstallationsföretag och auktorisation.

De som utför elinstallationsarbete omfattas av följande regler efter 1 juli 2017.

- Elsäkerhetslagen
- Elsäkerhetsförordningen
- Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (2017:2) om elinstallationsarbete
- Elsäkerhetsverkets föreskrifter (2017:3) om elinstallationsföretag och om utförande av elinstallationsarbete
- Elsäkerhetsverkets föreskrifter (2017:4) om auktorisation som elinstallatör

1 <http://www.regeringen.se/contentassets/e11ce2a122964c4c9c5e6009e1fc40d5/elsakerhet--en-ledningsfraga-sou-201489>

2 <http://www.regeringen.se/contentassets/932ff878dd5b447eb5c9297ee6c34e9d/elsakerhet-prop.pdf>

Figur 1. Innehållet i Elsäkerhetsverkets föreskrifter.

1.2 REFORMENS HUVUDINNEHÅLL

1.2.1 Det här innehåller den nya elsäkerhetslagen

Reglerna som tidigare fanns i starkströmsförordningen, elinstallatörsförordningen och förordningen om elektrisk materiel finns från den 1 juli 2017 i en och samma elsäkerhetslag med en kompletterande elsäkerhetsförordning.

De regler som tidigare fanns i starkströmsförordningen och förordningen om elektrisk materiel har flyttats över utan att ändras i sak.³ För att se vilken paragraf varje bestämmelse numera finns i kan du använda omvandlingstabellen i [avsnitt 1.2.5](#).

Det kommer fortfarande att vara anläggningsinnehavaren som ansvarar för anläggningens utförande, fortlöpande och eventuell särskild kontroll samt arbetet på och vid anläggningen!

Det betyder att elinstallationsföretagens skyldigheter kommer att gälla parallellt med det ansvar som anläggningsinnehavarna har för anläggningen och för arbetet på anläggningen.

Du som är anläggningsinnehavare kan läsa mer om dina skyldigheter i 6–15 §§ elsäkerhetslagen. Notera också de skadeståndsbestämmelser som gäller för anläggningsinnehavare i 28–35 §§ elsäkerhetslagen.

[6–15 §§ ESL](#)

³ Eftersom flera bestämmelser är oförändrade i sak är vad som anförs i t.ex. [prop. 1996/97:136: Ny ellag](#) fortfarande relevant i vissa delar.

Du kan vara både anläggningsinnehavare och elinstallationsföretag samtidigt. Då gäller det att hantera både din anläggning och ditt elinstallationsarbete på rätt sätt!

Du som har ett elinstallationsföretag kan läsa mer om dina skyldigheter i 23–27 §§ elsäkerhetslagen.

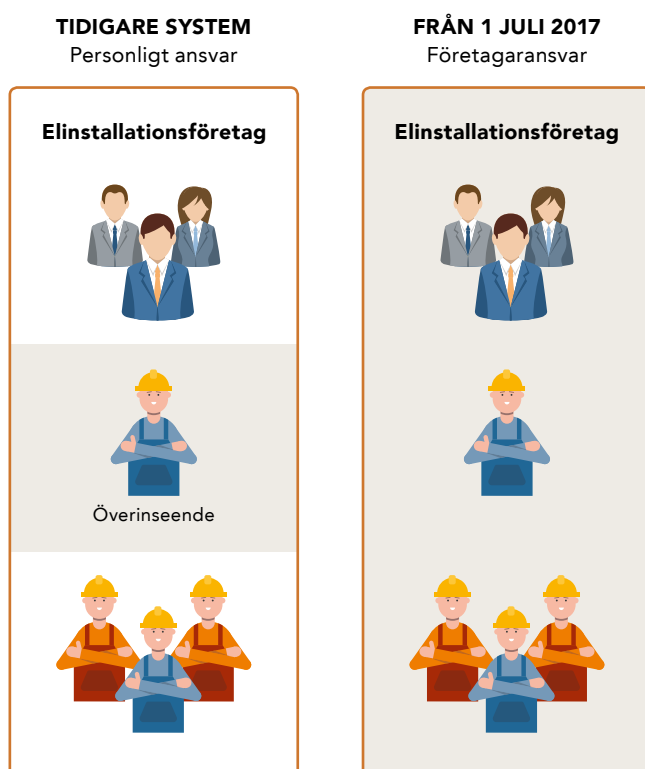
1.2.2 Det här är det nya systemet för utförande av elinstallationer

Elinstallationsföretagens ansvar

Det nya systemet bygger på att företagen som utför elinstallationer är

- ansvariga för utförandet
- utövar egenkontroll över elinstallationsverksamheten.

Det tidigare systemet med elinstallatörer som genom överinseende av yrkesmän ser till att utförandet är rätt, finns inte längre.

Figur 2. Från personligt ansvar till företagaransvar.

I den nya elsäkerhetslagen finns numera krav på hur elinstallationsarbete ska utföras, vilken kompetens företaget som utför installationen måste ha, hur man ska säkerställa kompetensen hos de som utför arbetet samt krav på egenkontrollprogram för verksamheten. Det är elinstallationsföretagen som ansvarar för att dessa krav är uppfyllda.

23 och 24 §§ ESL

De elinstallationsföretag som utför arbete på en annan anläggning än deras egen ska också registrera sig hos Elsäkerhetsverket. Det är för att anläggningsinnehavare ska kunna kontrollera att de som utför arbetet uppfyller vissa krav. Läs mer om registreringen i [avsnitt 10, Registrering](#). [25 § ESL](#)

I den nya elsäkerhetslagen införs också ett helt nytt uttryckligt aktsamhetskrav på den som utför elinstallationer. Det gäller både individer och organisationer. [26 § ESL](#)

I avsnitt 2–12 hittar du mer information om elinstallationsföretagens ansvar och även information om stöd som elinstallationsföretagen kan få för att se till att de uppfyller kraven.

1.2.3 Auktorisationen gäller för personer – inte för företag

Alla personer som utför elinstallationsarbete måste antingen ha en auktorisation som elinstallatör eller ingå i ett företags egenkontrollprogram. Det innebär att det bara är auktoriserade elinstallatörer som får utföra elinstallationsarbete privat, alltså sådana arbeten där den som utför arbetet inte gör det på uppdrag av ett elinstallationsföretag. När en auktoriserad elinstallatör arbetar inom ett egenkontrollprogram är det egenkontrollprogrammet som styr vilka typer av arbeten som personen får utföra för företagets räkning. Läs mer om egenkontrollprogram i [avsnitt 7, Egenkontrollprogram för elinstallationsarbete](#). [27 § ESL](#)

För att få en auktorisation som elinstallatör ska du uppfylla kraven på utbildning och erfarenhet samt vara lämplig för att få din auktorisation som elinstallatör. Det är Elsäkerhetsverket som prövar ansökningar om auktorisation. [20 § ESL](#)

Läs mer om auktorisation på [Elsäkerhetsverkets webbplats](#).

Ansökan: www.elsakerhetsverket.se/andra-aktorer/elinstallator

En elinstallatör kan bli av med sin auktorisation om hen utför elinstallationsarbete felaktigt eller beter sig uppenbart olämpligt på något annat sätt. Ett exempel på en sådan situation är om en elinstallatör medverkar till att registrera ett elinstallationsföretag hos Elsäkerhetsverket på ett uppenbart felaktigt sätt, som att ge sitt medgivande till registreringen trots att man inte har ett uppdrag av företaget att arbeta som *Elinstallatör för regelefterlevnad*. [44 § ESL](#)

1.2.4 Elsäkerhetsverket kontrollerar att elinstallationsföretagen följer reglerna

Elsäkerhetsverket är den myndighet som kontrollerar att elinstallationsföretagen följer de regler som gäller. En viktig del i det uppdraget är att Elsäkerhetsverket ger elinstallationsföretagen den information och det stöd som behövs, till exempel genom att ge ut informationsmaterial. Du kan alltid vända dig till Elsäkerhetsverket om du har frågor om de regler som gäller. [36–43 §§ ESL](#)

Om det finns personer eller organisationer som inte följer reglerna kan Elsäkerhetsverket förelägga om åtgärder och vid allvarliga brister förbjuda företaget att utföra elinstallationstjänster.

Du kan läsa mer om hur Elsäkerhetsverkets tillsyn går till i [avsnitt 11, Tillsyn](#).

1.2.5 Regelöversikt

Den här översiktstabellen finns för att underlätta för dig som vill hitta rätt regler i den nya elsäkerhetslagen. I tabellen kan du kontrollera om tidigare bestämmelser har flyttats, ändrats eller tagits bort.

Tabell 1. Översikt elsäkerhetsregelverket.

<u>Elsäkerhetslag (2016:732)</u>	<u>Ellag (1997:857)</u>	<u>Starkströmsförordning (2009:22)</u>	<u>Elinstallatörsförordning (1990:806)</u>	<u>Förordning (1993:1068) om elektrisk materiel</u>	<u>Kommentar</u>
1 §	Andra stycket motsvarar nuvarande 9 kap. 8 §				
2 §	1 kap. 2 §				
3 §	10 kap. 2 §	2 §	2 §		
4 §			3 §		
5 §			2 §		
6 §		4 och 5 §§			
7 §	9 kap. 2 § första stycket				
8 §	9 kap. 2 § andra stycket				
9 §	9 kap. 2 a § första stycket				
10 §	9 kap. 2 a § andra stycket				
11–12 §§	9 kap. 3 och 4 §§				
13 §	9 kap. 5 och 6 §§				
14–15 §§	9 kap. 7 och 9 §§				
16 §				3 § första stycket	
17 §				3 § andra stycket	
18 §				3 § tredje stycket	
19 §		4 och 5 §§			
20 §					Saknar motsvarighet i gällande rätt
21 §			9 §		
22 §					Saknar motsvarighet i gällande rätt
23 §					Saknar motsvarighet i gällande rätt
24 §					Saknar motsvarighet i gällande rätt
25 §					Saknar motsvarighet i gällande rätt
26 §					Saknar motsvarighet i gällande rätt
27 §			6 §		
28 §	10 kap. 1 §				
29 §	10 kap. 2 §				

Tabell 1. Forts.

<u>Elsäkerhetslag (2016:732)</u>	<u>Ellag (1997:857)</u>	<u>Starkströmsförordning (2009:22)</u>	<u>Elinstallatörsförordning (1990:806)</u>	<u>Förordning (1993:1068) om elektrisk materiel</u>	Kommentar
30 §	10 kap. 3 §				
31 §	10 kap. 4 §				
32 §	10 kap. 7 §				
33 §	10 kap. 6 §				
34 §	10 kap. 5 §				
35 §	10 kap. 8 §				
36 §	12 kap. 1 §				
37 §	12 kap. 2 §				
38 §	Paragrafen motsvarar den del av 12 kap. 5 § första stycket ellagen som gäller elsäkerhet				
39 §	12 kap. 5 § andra stycket				
40 §	12 kap. 5 § fjärde stycket				
41 §	Paragrafen motsvarar den del av 12 kap. 3 § ellagen som gäller elsäkerhet				
42 §	12 kap. 4 § 1				
43 §	12 kap. 4 §				
44 §			10 §		
45 §			10 §		
46 §		20 §	4 §	11 §	
47 §	9 kap. 1 § andra stycket				
48 §	13 kap. 1 § 3				
49 §					I paragrafen finns straffbestämmelser med påföljden böter
50 §	13 kap. 1 § tredje stycket och 2 §				
51 §	13 kap. 3 §				
52 §	13 kap. 4 §				
53 §	13 kap. 7 § andra stycket och 8 §				

2 Introduktion till reglerna för elinstallationsföretag

2.1 VILKA ORGANISATIONER BERÖRS AV REGLERNA FÖR ELINSTALLATIONSFÖRETAG?

De nya reglerna för elinstallationsföretag gäller för alla företag och andra organisationer som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete.

Vad som är elinstallationsarbete anges i 4 § elsäkerhetslagen. Arbetet räknas som elinstallationsarbete när du

- utför en elektrisk starkströmsanläggning
- ändrar en elektrisk starkströmsanläggning
- reparerar en elektrisk starkströmsanläggning
- fast ansluter en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning
- kopplar loss en elektrisk utrustning från en starkströmsanläggning som utrustningen är fast ansluten till.

Elinstallationsarbete omfattar alltså allt arbete på en starkströmsanläggning från elproduktion fram till och med eluttaget samt alla fasta anslutningar och losskopplingar av elektrisk utrustning.

Läs mer om vad som är elinstallationsarbete i [avsnitt 4, Elinstallationsarbete](#), i handboken.

Det finns några få undantag från kraven på egenkontrollprogram och auktoriserad elinstallatör. Du kan läsa mer om dem i:

- [3 kap. ELSÄK-FS 2017:2](#)
- [4 kap. 8 § ELSÄK-FS 2017:3](#)

2.1.1 Vad gör ett elinstallationsföretag?

Elinstallationsföretag kan arbeta med alla typer av elinstallationsarbeten eller endast med vissa arbeten eller moment där elinstallationsarbete ingår som en del i det kompletta arbetet. Det spelar därför ingen roll vilken bransch ditt företag tillhör – om ni någon gång utför elinstallationsarbete så klassas företaget som ett elinstallationsföretag.

Företag som utför elinstallationer kan följaktligen finnas inom många olika branscher och inriktningar.

Tabell 2. Exempel på branscher som utför elinstallationsarbete.

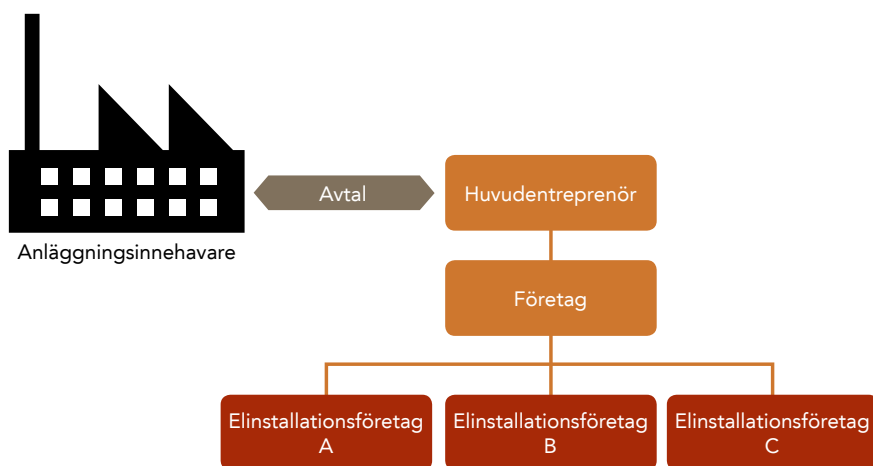
Bransch eller inriktning	Vanliga arbetsmoment
VVS	Byta eller flytta motorer, ställdon, termostater, givare, strömställare, säkerhetsbrytare etc.
Vitvaror	Fast ansluta tvättmaskin, spis, ugn, håll och liknande.
Larm och bredband	Nyinstallera uttag för larmcentraler, bredbandsrouters och liknande svagströmsutrustning.
Hissar och rulltrappor	Nyinstallera eller byta motorer, styrutrustning, schakt- och korgbelysning etc. från kopplingskåp.
Industri	Nyinstallera, bygga om och reparera industrins kraft- och belysningsanläggningar, processtekniska anläggningar samt elfördelnings- och ställverksanläggningar. Kan avse såväl låg- som högspänning.
Fastighetsskötsel	Teknisk drift och underhåll, till exempel att byta och reparera komponenter i apparatskåp och elcentraler. Byta eller flytta belysningsarmaturer, uttag, strömställare etc.
Elnät	Omfattar elnätsägare eller dess entreprenörer. Exempelvis att bygga eller bygga om luftlednings- och jordkabelnät, ställverk och transformatorstationer. Ansluta abonnenter, installera mätare, reparera och felavhjälpa låg- och högspänningsanläggningar.
Elproduktion	Traditionella vattenkraft-, kärnkraft- och vindkraftsanläggningar. Mikroproduktion, solceller, dieselelverk med mera. Exempelvis vattenkraftverk inklusive tillhörande transformator- och ställverksanläggningar.
Övrig allmän och publik elinstallation	Bostäder, hotell, skolor, sjuk- och äldreomsorg, kontor, butiker, samlingslokaler, idrotts- och evenemangsanläggningar. Exempelvis bygga eller bygga om kraft- och belysningsanläggningar och att hantera elfördelning, kanalisation och så vidare i sådana anläggningar.

2.1.2 Vilka organisations- och företagsformer omfattas?

Det spelar ingen roll vilken form ni bedriver er verksamhet i. Ett elinstallationsföretag kan bedrivas som aktieföretag, handelsbolag, enskild firma, ekonomisk förening och så vidare. Även myndigheter, kommuner och landsting kan vara elinstallationsföretag.

2.1.3 Vilket företag är elinstallationsföretag i en entreprenadkedja?

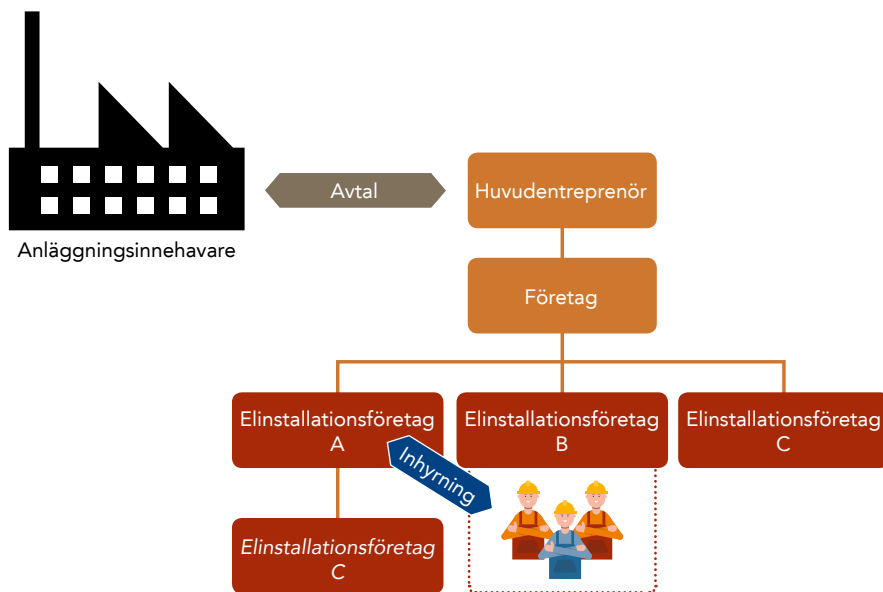
Det är bara om ditt företag faktiskt utför elinstallationsarbete som det är ett elinstallationsföretag. Ditt företag kan dock ingå avtal med en anläggningsinnehavare om elinstallationstjänster utan att ni själva utför elinstallationsarbetet. Då är ni inte ett elinstallationsföretag.

Figur 3. Entreprenörskedjan och avtalsrelationer.

Om huvudentreprenören i bilden ovan ingår ett avtal med anläggningsinnehavaren om elinstallationstjänster och sedan använder sig av underleverantörer för själva utförandet är det endast de företag som utför faktiskt elinstallationsarbete som är elinstallationsföretag, alltså elinstallationsföretag A, B och C.

Huvudentreprenören och företaget är inte elinstallationsföretag så länge de inte faktiskt utför elinstallationsarbete.

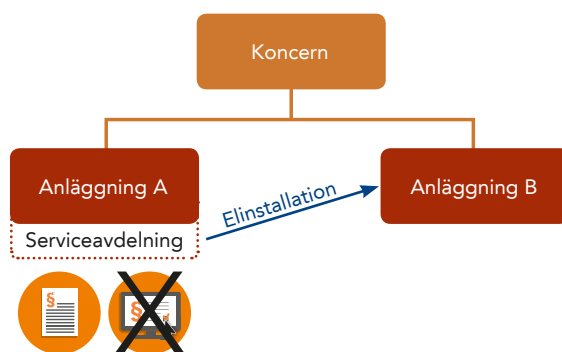
Figur 4. Vilket företags egenkontrollprogram gäller för arbetet?

Om elinstallationsföretag A lånar eller hyr in personal från elinstallationsföretag B ska dessa ingå i elinstallationsföretag A:s egenkontrollprogram.

Om elinstallationsföretag A istället köper elinstallationstjänster av elinstallationsföretag C är det elinstallationsföretag C som har ansvar för det arbete som utförs och arbetet omfattas av C:s egenkontrollprogram.

2.1.4 Exempel på olika koncernförhållanden

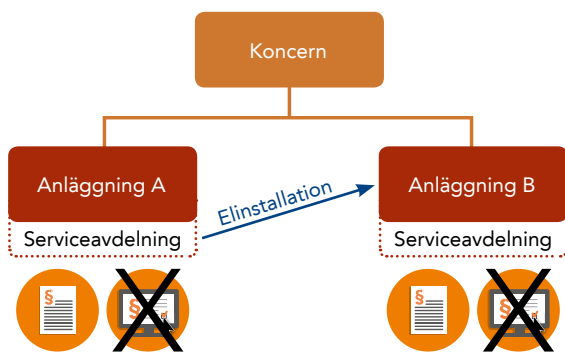
Nedan finns exempel på hur olika koncernförhållanden kan se ut, med symboler som anger vilka bolag som ska uppfylla respektive krav i elsäkerhetslagen. Notera att exemplen avser koncerner där varje dotterbolag är ett helägt aktiebolag. Det finns koncernliknande förhållanden där de ingående organisationerna inte har egna organisationsnummer. I sådana fall gäller inte exemplen.

Figur 5. Ett bolag utför elinstallationsarbete på systerbolagets anläggning.

I koncernen finns två helägda dotterbolag som vardera är innehavare av varsin starkströmsanläggning. I det ena dotterbolaget finns en serviceavdelning som utför elinstallationsarbete på både Anläggning A och Anläggning B. I koncernen är det alltså dotterbolaget som har serviceavdelningen som är elinstallationsföretag och ska uppfylla kraven som gäller för elinstallationsföretag.

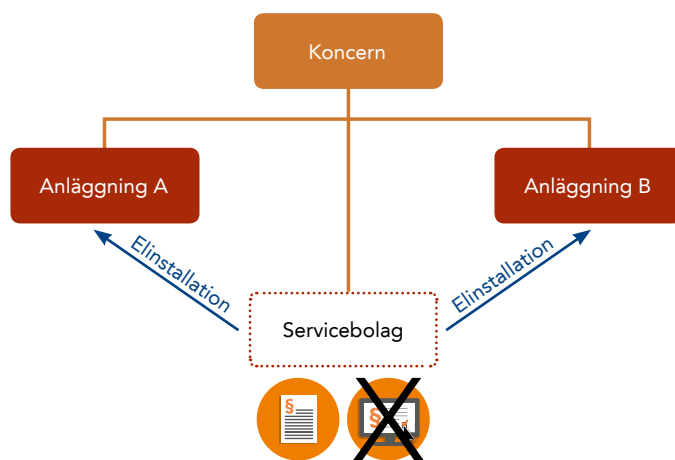
Bolaget behöver inte registrera sig hos Elsäkerhetsverket, eftersom arbetet inte anses ske på annans anläggning.

Figur 6. Ett bolag utför elinstallationsarbete på systerbolagets anläggning.

I koncernen finns två helägda dotterbolag som vardera är innehavare av varsin starkströmsanläggning. I båda dotterbolagen finns en serviceavdelning som utför elinstallationsarbete på den egna anläggningen. Det ena dotterbolaget utför också elinstallationsarbete på systerbolagets anläggning. I koncernen är båda dotterbolagen elinstallationsföretag och ska uppfylla kraven som gäller för elinstallationsföretag.

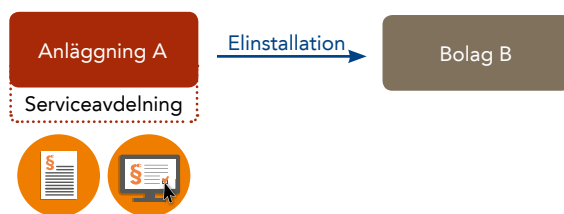
Inget av bolagen behöver registrera sig hos Elsäkerhetsverket eftersom arbetet inte anses ske på annans anläggning.

Figur 7. Koncerngemensamt servicebolag.

I koncernen finns tre helägda dotterbolag. Två av bolagen är innehavare av varsin starkströmsanläggning (Anläggning A och Anläggning B). Det tredje dotterbolaget är ett servicebolag med uppgift att utföra elinstallationsarbete på både Anläggning A och Anläggning B. I koncernen är det servicebolaget som är elinstallationsföretag och ska uppfylla kraven som gäller för elinstallationsföretag.

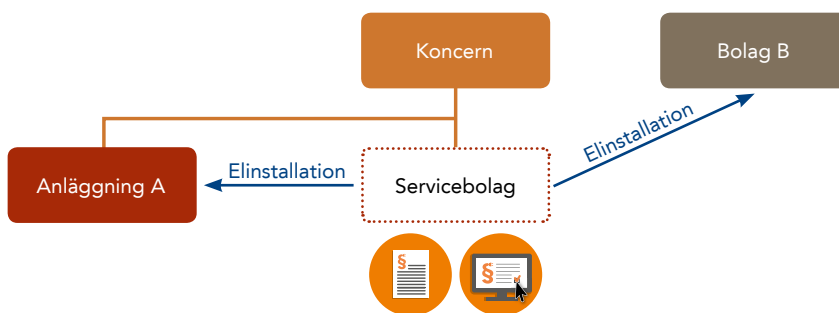
Servicebolaget behöver inte registrera sig hos Elsäkerhetsverket eftersom arbetet inte anses ske på annans anläggning.

Figur 8. Ett bolag utför elinstallationsarbete på både egna och andras anläggningar.

Ett bolag är både anläggningsinnehavare och utför elinstallationsarbete på såväl den egna anläggningen (Anläggning A) som andra anläggningar på uppdrag av Bolag B. Bolaget som innehar Anläggning A är ett elinstallationsföretag och ska uppfylla kraven som gäller för elinstallationsföretag.

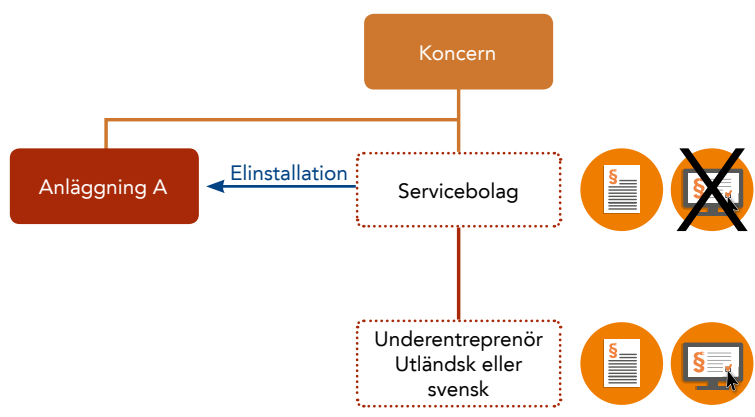
Bolaget måste vara registrerat hos Elsäkerhetsverket.

Figur 9. Koncerngemensamt servicebolag som också utför elinstallationsarbeten åt bolag utanför koncernen.

I koncernen finns två helägda dotterbolag. Ett av bolagen är innehavare av en starkströmsanläggning (Anläggning A). Det andra dotterbolaget är ett servicebolag med uppgift att utföra elinstallationsarbete på Anläggning A. Servicebolaget utför också elinstallationsarbete åt andra organisationer utanför koncernen. Servicebolaget är ett elinstallationsföretag och ska uppfylla kraven som gäller för elinstallationsföretag.

Bolaget måste vara registrerat hos Elsäkerhetsverket.

Figur 10. Koncerngemensamt servicebolag som också anlitar underentreprenör.

I koncernen finns två helägda dotterbolag. Ett av bolagen är innehavare av en starkströmsanläggning (Anläggning A). Det andra dotterbolaget är ett servicebolag med uppgift att utföra elinstallationsarbete på Anläggning A. Servicebolaget anlitar också underentreprenörer att utföra elinstallationsarbete på Anläggning A. Servicebolaget är ett elinstallationsföretag och ska uppfylla kraven som gäller för elinstallationsföretag. Detsamma gäller för underentreprenören, oavsett om det är ett utländskt eller svenskt bolag.

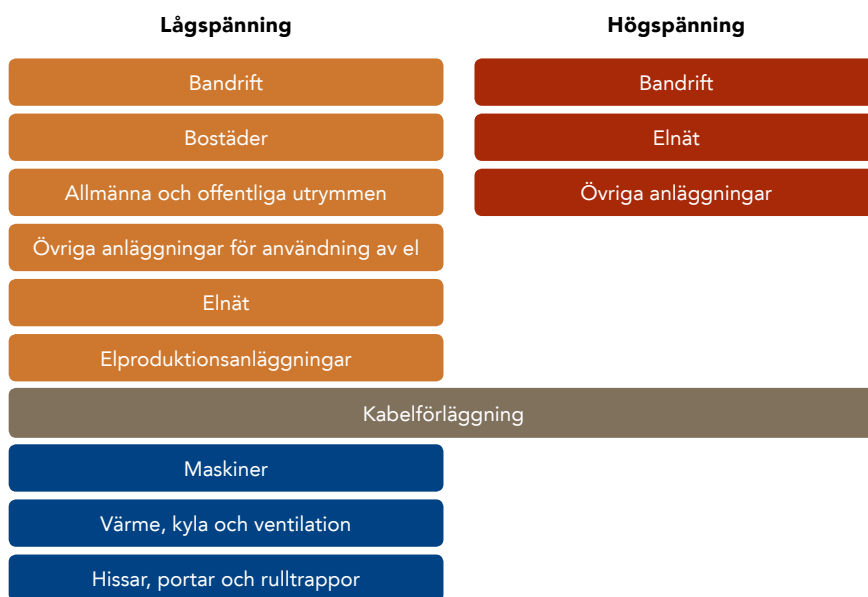
Bolaget som är underentreprenör måste vara registrerat hos Elsäkerhetsverket, oavsett om bolaget är svenskt eller utländskt. Servicebolaget behöver inte registrera sig hos Elsäkerhetsverket eftersom det arbete som de utför inte anses ske på annans anläggning.

2.1.5 Auktorisationer

Det finns skillnader i vilken auktorisation en elinstallatör måste ha beroende på vilka arbeten ett elinstallationsföretag utför. Den nya elsäkerhetslagen anger inte i detalj vilken auktorisation en elinstallatör måste ha, utan det regleras i Elsäkerhetsverkets föreskrifter. För att underlätta för företagen att se till att de har rätt auktorisation har Elsäkerhetsverket delat in elinstallationsarbete i olika verksamhetstyper.

Det innebär att om ditt företag endast utför vissa typer av elinstallationsarbeten kan ni beskriva det i ert egenkontrollprogram. Då behöver företagets *Elinstallatör för regelefterlevnad* bara ha en auktorisation som överensstämmer med den typen av arbeten.

Vilka verksamhetstyper som Elsäkerhetsverket har delat in företagen i kan du se i nedanstående figur.

Figur 11. Indelning i verksamhetstyper.

Om ditt företag arbetar inom högspänningsområdet krävs det att ni har en elinstallatör med full auktorisation (A) kopplad till er verksamhet.

Om ditt företag arbetar inom lågspänningsområdet krävs det att ni har en elinstallatör med antingen full auktorisation (A) eller auktorisation för lågspänning (AL) kopplad till ert företag.

Om ditt företag bara utför vissa begränsade typer av arbeten, som fasta anslutningar och losskopplingar av elektrisk utrustning som förbrukar ström, krävs antingen full auktorisation (A), auktorisation för lågspänning (AL) eller begränsad auktorisation (B).

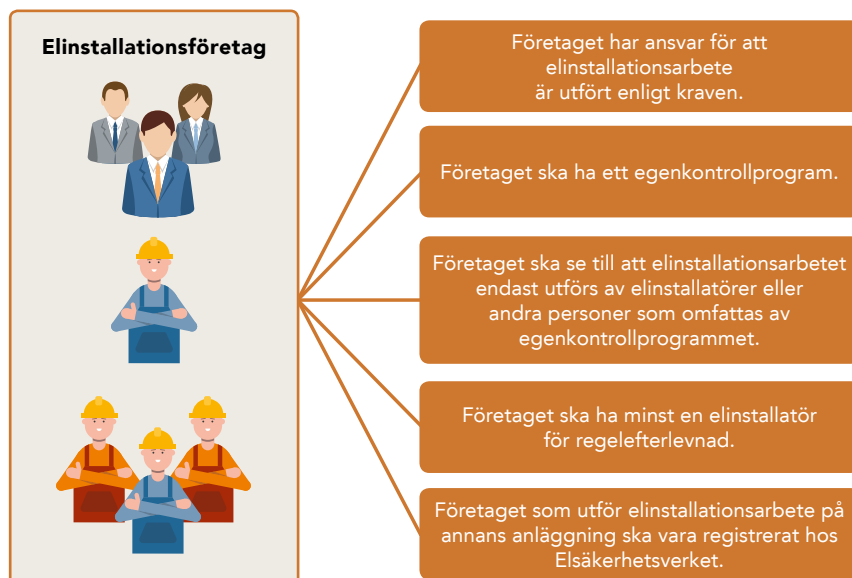
Om ditt företag bara arbetar inom verksamhetstypen Kabelförläggning så behöver ni inte ha en *Elinstallatör för regelefterlevnad*. Ni måste däremot fortfarande ha ett egenkontrollprogram och registrera er hos Elsäkerhetsverket om ni arbetar på någon annans anläggning.

Är ni inte ett elinstallationsföretag får ni inte utföra elinstallationsarbeten yrkesmässigt!

Kan ni inte uppfylla kraven ska ni inte utföra elinstallationsarbeten!

2.2 VAD KRÄVS FÖR ATT DITT FÖRETAG SKA FÅ UTFÖRA ELINSTALLATIONSARBETE?

De nya bestämmelserna innebär att företag och organisationer som yrkesmässigt utför elinstallationsarbeten är så kallade elinstallationsföretag. Det innebär att du som arbetar med elinstallationer också omfattas av de krav som riktar sig mot elinstallationsföretag i den nya elsäkerhetslagen.

Figur 12. Elinstallationsföretagets skyldigheter.

Ni som är elinstallationsföretag får alltså ett helt nytt ansvar för att se till att

- elinstallationsarbetet utförs enligt gällande regler samt
- att elinstallationsarbetet endast utförs av en auktoriserad elinstallatör eller av någon som omfattas av företagets egenkontrollprogram.

Som ett led i företagets ansvar har nya krav införts som ni måste följa. Dessa är

- att ha minst en auktoriserad *Elinstallatör för regelefterlevnad*
- att ha ett egenkontrollprogram
- att registrera företaget hos Elsäkerhetsverket om ni utför arbete på någon annans anläggning.

2.2.1 Egenkontrollprogrammet ersätter det gamla systemet

Egenkontrollprogrammet ersätter det gamla systemet med överinseende som elinstallatörer tidigare har utövat. Det ska också vara ditt företags eget system för att se till att ni utför elinstallationer som lever upp till de krav och regler som gäller.

Egenkontrollprogrammet är ditt företags eget system för att säkerställa att verksamheten styrs och utförs på rätt sätt och av personal med rätt kompetens. Låt egenkontrollerna omfatta såväl organisatoriska och administrativa som tekniska åtgärder och rutiner.

2.3 SÅ HÄR SÄTTER DU IGÅNG MED ARBETET!

Om du har ett elinstallationsföretag eller har rollen som *Elinstallatör för regelefterlevnad* och ska påbörja arbetet med att ta fram ett egenkontrollprogram gäller det att påbörja arbetet i tid.

1 Lär dig och lär ut reglerna

- Ta reda på vad de nya reglerna innebär.
- Utbilda berörd personal och hela företagsledningen.

2 Inventera din verksamhet

- Ta reda på vilka elinstallationsarbeten din organisation utför eller ska utföra.
- Ta reda på om ni utför arbeten på någon annans anläggning.

3 Förbered egenkontrollprogrammet

- Börja fundera på hur din organisations egenkontrollprogram ska se ut.
 - Hur omfattande ert egenkontrollprogram behöver vara beror på vilka elinstallationsarbeten ni utför, se steg 2.
 - Har ni ett befintligt egenkontrollprogram eller kvalitetssystem som ni kan utgå ifrån?

4 Utse Elinstallatör/-er för regelefterlevnad

- Fundera på vem eller vilka som ska utses till *Elinstallatör för regelefterlevnad*.
 - Behöver ni rekrytera är det bra att vara ute i god tid.

5 Den 1 juli 2017 ska företagen vara registrerade

- Om ditt företag utför arbete på en annan anläggning än din egen, registrera ditt företag innan du påbörjar elinstallationsarbetet. Registreringen kan göras från 16 januari 2017.
- Läs mer om hur registreringen går till i [avsnitt 10, Registrering](#).

6 Den 1 juli 2017 ska ditt egenkontrollprogram vara på plats

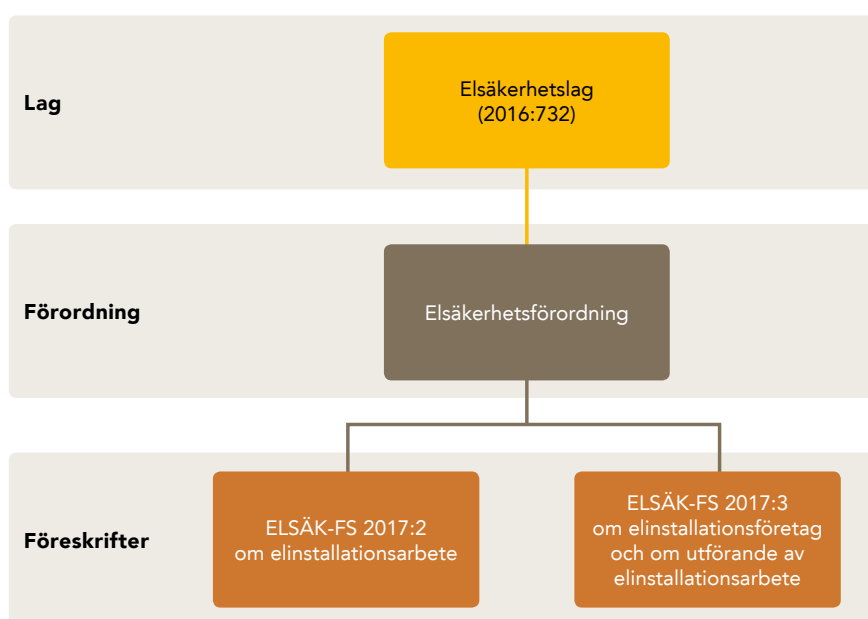
- Om du registrerar dig före 1 juli 2017 behöver du ha egenkontrollprogram på plats först 1 juli 2017.

3 Företagaransvaret

3.1 UTGÅNGSPUNKTEN FÖR ALLA FÖRETAG – UTFORSKA REGELVERKET

Alla företag (i denna handbok avses med företag alla typer av juridiska personer) ska känna till vilka regler de måste följa och se till att de följer de reglerna. För att kunna göra det behöver ni inte bara kartlägga regelverket, utan också löpande kontrollera om reglerna ändras och då anpassa er efter det.

När det gäller reglerna för elinstallationsföretag kan du hitta de särskilda regler som gäller elsäkerhet på Elsäkerhetsverkets webbplats. Där finns också information som gäller för företag och personer som är anläggningsinnehavare med mera.

Figur 13. Regelöversikt för elinstallationsföretagen.

Du kan också få stöd där i arbetet att följa reglerna. Elsäkerhetsverket har till exempel tagit fram ett underlag som du kan använda för att hålla seminarier i ditt företag om vilka regler som gäller för er. Oavsett hur ni valt att organisera er verksamhet kan det vara bra att anordna återkommande seminarier om hur regelverket ser ut.

- Steg 1:** Utforska regelverket!
- Steg 2:** Håll koll på ändringar!
- Steg 3:** Bestäm er för hur ni ska hålla er uppdaterade!

På Elsäkerhetsverkets webbplats kan du också anmäla dig för att prenumerera på nyheter. Det gör det lättare att hålla koll på när reglerna ändras.

3.1.1 Tips på hur du kan kartlägga vilka regler som gäller er

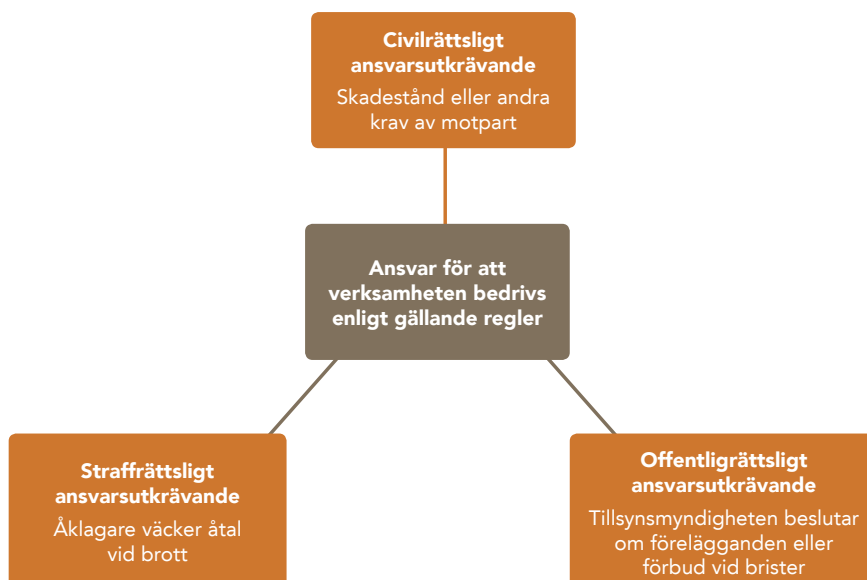
- Ta del av myndighetens regelöversikter och sammanställ vilka bestämmelser som gäller din verksamhet.
- Prenumerera på myndighetens nyhetsbrev och andra nyheter för att upptäcka om reglerna ändras.
- Anordna löpande seminarier för dina medarbetare om vilka regler som gäller och vad de innebär. Du kan använda Elsäkerhetsverkets underlag eller göra ett eget. Om fler känner till och bevakar reglerna är det lättare att upptäcka förändringar.
- Ordna ett styrelsemöte, ett ledningsgruppsmöte eller något motsvarande årligen där företagsledningen och *Elinstallatörerna för regelefterlevnad* fokuserar på att se till att företaget följer reglerna.
 - Ta upp vilka regler som gäller företaget.
 - Diskutera eventuella förändringar som påverkar företaget.

3.2 SÅ HÄR FUNGERAR FÖRETAGARANSVARET

Det här avsnittet handlar om vilket ansvar det så kallade företagansvaret innebär. Egentligen handlar det om en mängd olika typer av ansvar som kan sammanfattas som att företaget ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de krav som finns.

3.2.1 Straffrätt, offentligrätt och civilrättsligt ansvar

I det här avsnittet tydliggör vi vilka olika typer av ansvar som till exempel ett elinstallationsföretag har, och belyser vilka skillnader det faktiskt finns mellan de olika formerna av ansvar.

Figur 14. Olika typer av ansvar.

Skyldigheter under tillsyn – ett slags offentligrättsligt ansvar
Bestämmelser om tillsyn syftar som alla typer av ansvarsregler till att påverka hur företag och enskilda personer agerar. Hur tillsynen går till och vad som gäller för den bestäms alltid genom lag. I de olika lagarna som reglerar tillsyn framgår

- vad som ska omfattas av tillsynen (tillsynsobjektet)
- vem som är ansvarig för tillsynsobjektet (objektsansvarig)
- vilka krav som gäller för tillsynsobjektet
- vilken myndighet som ska utöva tillsynen
- vilka befogenheter som tillsynsmyndigheten har.

Den som har ett elinstallationsföretag är så kallad *objektsansvarig* för den elinstallationsverksamhet som företaget bedriver. Verksamheten kallas då för *tillsynsobjekt*. Det innebär att det är företaget som ska se till att de följer reglerna i elsäkerhetslagen i sin verksamhet. Elsäkerhetsverket är tillsynsmyndighet för arbete med elinstallationer. Det innebär att det är Elsäkerhetsverket som ska kontrollera att elinstallationsföretagen och elinstallatörerna följer reglerna. Det är till företaget Elsäkerhetsverket vänder sig i tillsynen och det är dit beslut skickas i form av bland annat förelägganden och förbud.

[23–27 §§ ESL](#)

Det finns många andra regelverk förutom elsäkerhetslagen som du som jobbar på ett elinstallationsföretag omfattas av. Det är dessutom olika myndigheter som har tillsyn över att du följer de olika reglerna, till exempel inom arbetsmiljö, miljö och brandskydd för att nämna några.

Det är inte bara skyldigheterna i elsäkerhetslagen som omfattas av tillsyn. Bestämmelserna i elsäkerhetsförordningen och myndighetsföreskrifter omfattas också av Elsäkerhetsverkets tillsyn. Om Elsäkerhetsverket upptäcker brister har myndigheten möjlighet att förelägga företaget att vidta åtgärder och i allvarliga fall kan verksamheten förbjudas.

[36 § ESL](#)

Alla elinstallationsföretag omfattas av den här tillsynen och de har både rättigheter och skyldigheter i och med det. Läs mer i [avsnitt 11, Tillsyn](#).

Böter eller fängelse vid vissa överträdelser – det straffrättsliga ansvaret
Företagaransvar innebär också att företaget ansvarar för att de inte bryter mot lagen. Om Elsäkerhetsverket eller någon annan aktör upptäcker brister i hur väl företaget kontrollerar och följer reglerna i sin verksamhet kan de hålla företaget och personer inom företaget straffrättsligt ansvariga för det.

Det straffrättsliga företagaransvaret ska ligga på den eller de som har den bästa möjligheten att se till att företaget följer de regler som gäller genom att leda, organisera och kontrollera verksamheten.

Företagaransvaret omfattar alla regelbrott som sker i företaget oavsett vem som begått dem. Till skillnad från hur en individ i regel ansvarar för sitt eget handlande, omfattar företagaransvaret alltså ansvar även för andras handlande.

Företaget i sig är en juridisk person som kan dömas till ett straff. Men när ett brott begås i ett företag, till exempel om företaget utför elinstallationsarbeten utan att ha ett egenkontrollprogram, är det alltid en fysisk person som får stå till svars för brottet. Man kan säga att det alltid finns en eller flera personer som företräder företaget och som därmed ansvarar för att ingen begår brott i företaget. Vilka personer det är beror på hur respektive straffansvar ser ut. I regel är det styrelsen eller företagsledningen som har straffansvar, men det kan också vara den individ

[48–49 §§ ESL](#)

i företaget som faktiskt utför de handlingar som bryter mot lagen. Hur ansvar utkrävs beror på hur bestämmelsen är utformad och på omständigheterna i det enskilda fallet.

Företagsbot och sanktionsavgifter

Företagsbot och sanktionsavgifter är inte straff utan andra typer av rättsverkningar som riktar sig till företaget. Såväl företagsbot som sanktionsavgifter är ekonomiska sanktioner som företaget kan få om det har begåtts ett brott i företaget. De kan alltså riktas till juridiska personer.

När det gäller sanktionsavgifter finns inga sådana bestämmelser i elsäkerhetslagen. Däremot finns det bestämmelser om företagsbot.

Om det har begåtts ett brott i ett företag så kan både företaget och den eller de som är straffrättsligt ansvariga dömas till straff, till exempel genom att företaget döms att betala företagsbot samtidigt som de straffrättsligt ansvariga personerna i företaget döms till böter eller fängelse.

[36 kap. 7 § BrB](#)

Skadestånd och andra frågor mellan enskilda – det civilrättsliga ansvaret
Till det civilrättsliga ansvaret räknas först och främst de skyldigheter företaget har enligt de avtal företaget ingått med andra. Det är då avtalets innehåll som bestämmer vilka skyldigheter företaget har, men också vilka konsekvenser som kan drabba företaget om man inte följer avtalet. Vanliga konsekvenser vid avtalsbrott är hävning av avtalet, prisavdrag och skadestånd, men det beror givetvis på vad som står i avtalet och vilken typ av avtal det rör sig om. Det finns också lagar som reglerar eller fyller ut olika avtals innehåll, se följande exempel:

- Avtalslagen ([1915:218](#))
- Köplagen ([1990:931](#))
- Konsumentköplagen ([1990:932](#))
- Konsumenttjänstlagen ([1985:716](#))

Om du utför elinstallationsarbete åt privatpersoner omfattas du av särskilda bestämmelser för vad som gäller mellan företag och konsument.

Läs mer i Konsumentverkets informationsskrift [Tips till dig som är hantverkare](#)

Det finns en särskild webbplats med generell information om när privatpersoner anlitar hantverkare, se www.omboende.se/sv/Bygga1/Anlita-hantverkare-/Hantverkarens-skyldigheter/

Där hittar du mer information och även avtalsmallar.

Till civilrätten hör också de så kallade utomobligatoriska skadeståndsbestämmelserna. Med utomobligatoriskt menas att skadeståndsansvaret gäller även i situationer när det inte finns ett avtal mellan den som orsakar skadan och den som drabbas av den. Man kan förenklat säga att de allmänna skadeståndsbestämmelserna innebär att alla fysiska och juridiska personer har ett ansvar att agera aktsamt i allmänhet. Om man inte gör det och därför orsakar en skada på en person eller någons egendom är man skyldig att ersätta den skadan.

Det finns flera allmänna och särskilda bestämmelser om det så kallade utomobligatoriska skadeståndet, se följande exempel:

- 2–3 kap. skadeståndslagen ([1972:207](#))
- 28–32 §§ elsäkerhetslagen ([2016:732](#))

Så här påverkar de olika formerna av ansvar varandra

Alla formerna av ansvar gäller parallellt med och oberoende av varandra.

[51 § ESL](#)

Exempelvis kan ditt företag få ett föreläggande från Elsäkerhetsverket samtidigt som en åklagare kan väcka åtal för brott som beror på samma brister. Enskilda personer kan också till exempel kräva skadestånd helt utan att någon myndighet har agerat och konstaterat brister.

Det finns däremot vissa bestämmelser som påverkar varandra. Exempelvis kan man inte dömas till både ett straff och ett vite för samma brott.

Det är viktigt att hålla isär de olika typerna av ansvar eftersom de skiljer sig åt avseende

- vem som har ansvaret (alla, elinstallationsföretaget, anläggningsinnehavaren eller någon annan)
- vilka skyldigheter man har
- vad som händer om man inte fullgör sina skyldigheter
- om det krävs uppsåt eller oaktsamhet för att någon av följderna ska inträda.

3.3 FÖRETAGSLEDNINGENS ROLL

Oavsett vilken bolagsform verksamheten bedrivs i är det ledningen som ska se till att företaget följer reglerna. Det är nämligen i regel ledningen som har den bästa möjligheten att se till att företaget följer reglerna genom att leda, organisera och kontrollera verksamheten. Därför är företagsansvaret centralt när man utför elinstallationsarbete i ett elinstallationsföretag.

För att göra det behöver ledningen dels känna till reglerna, dels ha insikt i företagets egen verksamhet. Eftersom alla elinstallationsföretag måste ha minst en *Elinstallatör för regelefterlevnad* har också alla företagsledningarna tillgång till den kompetens som krävs för att kartlägga reglerna och sin egen verksamhet.

När ledningen känner till reglerna och har tillräcklig insikt i sin egen verksamhet ska de organisera verksamheten på ett sätt så att företaget följer de regler som gäller. Om företaget saknar vissa kompetenser eller resurser för att till exempel ta fram och följa ett egenkontrollprogram är ledningen skyldig att skaffa de kompetenserna eller resurserna.

När arbetsuppgifterna fördelas ska ledningen också se till att varje uppgift är möjlig att genomföra. Det innebär att medarbetarna ska få de befogenheter och resurser som krävs för att kunna utföra uppgifterna.

3.4 ELINSTALLATÖREN FÖR REGELEFTERLEVNAD SKA VARA FÖRETAGSLEDNINGENS STÖD

Att varje elinstallationsföretag ska ha minst en auktoriserad *Elinstallatör för regelefterlevnad* är ett krav som riktar sig till företaget. Om ett företag saknar elinstallatör eller om denne inte utför sina arbetsuppgifter på rätt sätt är det företaget som måste åtgärda det. Elinstallatören ska stötta ledningen i arbetet med att se till att företaget följer reglerna, men det är ledningen som ska se till att företaget faktiskt följer dem.

[23 § ESL](#)

Exempel på aktiviteter som kan omfattas i elinstallatörens uppdrag.

- Ta fram förslag på egenkontrollprogram
- Leda arbetet med egenkontrollprogrammet
- Göra uppföljningar och uppdateringar
- Samordna organisationen för egenkontrollprogram i företaget
- Utbildningar
- Återkommande avstämningar med företagsledningen

Är du osäker på vilka uppgifter din tjänst omfattar, diskutera med din arbetsgivare eller uppdragsgivare.

3.4.1 Elinstallatörens ansvar

Alla elinstallatörer omfattas av de allmänna regler om ansvar som gäller medarbetare generellt, till exempel i anställningsavtal, skadeståndsregler och den allmänna och särskilda straffrätten.

En elinstallatör kan bli av med sin auktorisation om hen utför elinstallationsarbete felaktigt eller på annat sätt betar sig uppenbart olämpligt. Ett exempel på olämpligt beteende är om en elinstallatör medverkar till att registrera ett elinstallationsföretag till Elsäkerhetsverket på ett uppenbart felaktigt sätt, som att ge sitt medgivande till registreringen trots att man inte har ett uppdrag av företaget att arbeta som *Elinstallatör för regelefterlevnad*.

[44 § ESL](#)

3.5 MEDARBETARE SOM UTFÖR ELINSTALLATIONSARBETEN

Det är förbjudet att utföra elinstallationsarbete om man inte antingen har rätt auktorisation eller omfattas av ett elinstallationsföretags egenkontrollprogram. Att bryta mot förbudet är straffbart. Därför är det viktigt att alla medarbetare har koll på vilka arbeten de får utföra. Är du osäker på vad som gäller ska du inte utföra elinstallationsarbete eftersom du då riskerar att begå brott.

[27 § ESL](#)

Det finns allmänna regler om ansvar som gäller alla medarbetare i företaget. Exempel på sådana regler är anställningsavtal, skadeståndsregler och den allmänna och särskilda straffrätten.

[48 § ESL](#)

3.6 KÄLLOR/LÄS MER

- [Naturvårdsverkets handbok om egenkontroll enligt miljöbalken](#)
- [Regeringens proposition 2005/06:59 Företagsbot](#)
- [Regeringens skrivelse 2009/10:79 En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn](#)
- [Statskontorets studie om utformningen av statlig tillsyn](#)
- [Åklagarmyndighetens promemoria 2006:19 om företagsbot](#)
- [Arbetsmiljöverkets information om arbetsmiljöansvar och straffansvar](#)

4 Einstallationsarbete – vad är det?

De bestämmelser som rör elinstallationsföretag i elsäkerhetslagen gäller endast när företagen utför elinstallationsarbete. Därför är definitionen av begreppet *elinstallationsarbete* centralt för att du ska veta om reglerna gäller din verksamhet eller inte. I de allra flesta situationer är det inte särskilt svårt att veta om ett visst elarbete är ett elinstallationsarbete enligt elsäkerhetslagens definition, men det finns en del situationer där du kan behöva stöd i tillämpningen. Det här avsnittet är till för att du ska få stöd när du eller ditt elinstallationsföretag är osäker på om ett moment, ett uppdrag eller ett arbete är ett elinstallationsarbete.

4.1 ELINSTALLATIONSARBETE DEFINIERAS I LAG

Einstallationsarbeten kan förekomma inom många olika typer av företag och branscher som inte direkt förknippas med arbeten med el. Reglerna gäller dock för alla företag som utför elinstallationsarbete, oavsett i vilken omfattning.

Med elinstallationsarbete menas, i elsäkerhetslagen, arbete som omfattar

[4 § ESL](#)

- att utföra, ändra eller reparera en elektrisk starkströmsanläggning
- att fast ansluta en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning
- att koppla loss en elektrisk utrustning från en starkströmsanläggning som utrustningen är fast ansluten till.

Vad som är en starkströmsanläggning framgår av elsäkerhetslagen som definierar vad som är en elektrisk anläggning, samt vilka av dessa anläggningar som specifikt utgör starkströmsanläggningar. Sammantaget är en starkströmsanläggning

- en *anläggning* för produktion, överföring eller användning av el *med de särskilda föremål som finns i anläggningen* och som behövs för driften av den,
- för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara *farlig för människor eller egendom*.

[2-3 §§ ESL](#)

För att ett arbete ska vara ett elinstallationsarbete måste det alltså finnas en starkströmsanläggning som man utför, ändrar eller reparerar eller en elektrisk utrustning som fast ansluts till eller kopplas loss från starkströmsanläggningen.

4.2 TOLKNING OCH TILLÄMPNING AV VAD SOM ÄR EN STARKSTRÖMSANLÄGGNING

Stöd för vad som är en starkströmsanläggning finns i de kommentarer och beskrivningar som finns i förarbetena till elsäkerhetslagen och den gamla ellagen. Elsäkerhetsverket har också gett ut ett allmänt råd för hur man kan tolka och tillämpa definitionen av vad som är elinstallationsarbete i 4 § elsäkerhetslagen .

Förarbeten och allmänna råd är inte bindande i sig, men får betydelse för hur man tolkar lagen.

Nedan återger vi en sammanfattning av vad förarbeten och de allmänna råden innehåller. Den som är intresserad av att läsa mer kan ta del av följande rättskällor.

- [Proposition 1996/97:136 Ny ellag](#)
- [Proposition 2015/16:163 Elsäkerhet](#)
- [Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd \(2017:2\) om elinstallationsarbete](#)

4.3 VAD ÄR EN STARKSTRÖMSANLÄGGNING?

Med ordet *anläggning* menar vi här ett föremål av mer stationär natur och av viss omfattning. Exempel på anläggningar är kraftverk, transformatorstationer och kraftledningar, men finns också i byggnader av olika slag som bostadshus, kontorshus, lagerlokaler m.m.

Utanför begreppet *anläggning* faller icke-stationära föremål. Det är framför allt föremål som ansluts till elnätet med en stickpropp via ett uttag, till exempel handverktyg, hushållsmaskiner, spisar, TV-apparater samt armaturer men även föremål av större omfattning som maskiner i industriella anläggningar. Utmärkande för sådan elektrisk utrustning, det vill säga anordningar och apparater av olika slag, är att det är i dessa föremål som elen förbrukas. En anordning är alltså för det mesta ansluten till en anläggning för att använda elen.

Till en elektrisk anläggning hör också ”däri ingående särskilda föremål”. Det elinstallationsmaterial och den utrustning som utgör komponenter i den stationära anläggningen omfattas alltså av definitionen av elektrisk anläggning. Till detta hör också sammansatta anordningar som är stationärt anslutna till starkströmsanläggningen. En sådan del av en anläggning kan till exempel vara en pappersmaskin med kringutrustning som har flera elektriska inmatningsvägar inkluderade i anläggningens driv- eller styrsystem, transformatorer, instrumentpanel, motorer och kontrollenheter. Detta är alltså del av anläggningen.

4.4 UTFÖRANDE, ÄNDRING OCH REPARATION

4.4.1 Utförande av en ny starkströmsanläggning eller ny del av anläggningen

Att utföra en elektrisk starkströmsanläggning innebär att du antingen

- installerar elektrisk materiel som har definierade elsäkerhetsegenskaper eller
- installerar material som inte utgör elektrisk materiel men som
 - är en del av elsäkerheten för starkströmsanläggningen
 - utnyttjas eller används för skyddsjordning eller skyddsutjämning.

4.4.2 Ändring eller reparation

Vid ändring och reparation är utgångspunkten en befintlig starkströmsanläggning. Sådant arbete som innebär utförande enligt ovan är däremot en ändring eller en reparation om arbetet avser befintliga anläggningsdelar. Om du

fast installerar elektrisk utrustning, i form av elektrisk materiel, så utgör det en del av starkströmsanläggningen efter installationen. Elektrisk utrustning som enbart förbrukar elektrisk energi, till exempel ljusarmaturer, hushållsmaskiner etc. blir dock inte en del av starkströmsanläggningen efter fast anslutning. När det gäller sådan elektrisk utrustning är det alltså bara den fasta anslutningen och losskopplingen som utgör elinstallationsarbete, se nedan.

Vilka krav som gäller för arbetet kan bero på om det är en ändring eller en reparation, se [avsnitt 5, Utförandekrav](#). Nedan hittar du exempel på vad som är vad. Men kom ihåg att oavsett vilket det är så är det alltid ett elinstallationsarbete.

Tabell 3. Exempel på ändring respektive reparation.

Elinstallationsarbete	
Exempel på arbeten som räknas som att ändra en starkströmsanläggning	Exempel på arbeten som räknas som att reparera en starkströmsanläggning
Att lägga om från enfas- till trefasmatning.	Att byta ut delar i installationen som blivit för gamla utan att göra större förändringar i den elektriska starkströmsanläggningen, exempelvis byta till samma typ av ledningar, uttag och apparater.
Att byta en befintlig kabel mot en ny, med annat antal ledare och annan area.	Att byta en befintlig kabel mot en ny med motsvarande egenskaper, om det är samma antal ledare och samma area.
Att byta en gruppcentral med smältsäkringar till en central med dvärgbrytare om installationen i övrigt inte är anpassad till de ändrade förutsättningarna.	Att byta en gruppcentral med smältsäkringar till en central med dvärgbrytare om installationen i övrigt är anpassad till de ändrade förutsättningarna.
	Att byta en fast ansluten, ojordad armatur eller annan produkt mot en motsvarande ny, som är installerad i ett utrymme där det tidigare inte krävdes skyddsjordning och var tillåtet att ha ojordade produkter.
	Att byta stolpar med luftledning eller med förmonterad armatur.

4.4.3 Att installera med hjälp av snabbkoppling

Elinstallationer som utförs med så kallade snabbkopplingsdon är inte avsedda att anslutas eller urkopplas under belastning. Om du ansluter elektrisk materiel med snabbkopplingar innebär det att du utför en starkströmsanläggning och ditt arbete är alltså ett elinstallationsarbete.

4.5 FAST ANSLUTNING OCH LOSSKOPPLING

Fast anslutning och losskoppling av utrustning som förbrukar el är när man utan att utföra, ändra eller reparera en starkströmsanläggning ansluter utrustning som förbrukar el till den. Det är inte en ”fast anslutning” i de fall man använder stickpropp och uttag.

Ett arbete som innebär att du utför, ändrar eller reparerar en starkströmsanläggning kan inte samtidigt utgöra en fast anslutning och losskoppling av utrustning som förbrukar el.

Det är enbart den del av utrustningen som förbrukar el som inte utgör en del av starkströmsanläggningen efter anslutning.

Det är inte elinstallationsarbete att ansluta utrustning som förbrukar ström med stickpropp, oavsett hur omfattande arbetet är. Det beror på att anläggningen alltid tar slut vid uttaget (detsamma gäller däremot inte för snabbkopplingsdon).

Tabell 4. Exempel på fast anslutning respektive stickproppsanslutning.

Elinstallationsarbete	Inte elinstallationsarbete
Att fast ansluta golvvärme.	
Att fast installera tvättmaskin eller motsvarande.	Att ansluta en tvättmaskin till anläggningen genom att använda stickpropp.
Att fast installera ventilationssystem eller motsvarande.	

4.6 ÖVRIGA ELINSTALLATIONSARBETEN

I tabellen nedan kan du se vanliga exempel på elinstallationsarbete, men också exempel på moment och arbeten som elinstallationsföretag ofta gör men som inte är elinstallationsarbeten.

Tabell 5. Exempel på moment som är eller inte är elinstallationsarbeten.

Elinstallationsarbete	Inte elinstallationsarbete
Att montera elinstallationsmateriel – oavsett om det är synligt eller inte.	Att tillverka elinstallationsmateriel.
Att montera kabelrör.	Att märka en elcentral.
Att koppla samman armeringsjärn i betong och ansluta dem till en underjordisk jordtagsledare i grundläggningen och metallarmeringen.	Att brandtäta.
Att skyddsutjämna genom armeringsjärn i betong.	Att göra hål i betong.
Att resa stolpar med förmonterad armatur eller luftledning.	Att riva en starkströmsanläggning som inte längre används.
Att montera elinstallationsmateriel med så kallade snabbkopplingsdon.	Att ansluta stickproppar i uttag och grenuttag.
Att lägga kabel i mark med kringfyllning, inklusive att anordna kabelbädd, kabelskydd och kabelmarkering.	Att schakta när man lägger kabel i mark och resterande återfyllning med undantag av kringfyllning.
Att installera jordningssystem (jordelektrod och jordtagsledare) för jordning av utrustningar och anläggningar.	Att sätta upp kabelstegar som inte är avsedda att användas för ledande egenskaper.
Att installera och ställa in utrustning och apparater för felskydd genom automatisk fränkoppling om ändringen inte rymms inom de driftlägen som installationen är avsedd för och skyddsverkan inte minskas.	Att dra dragtråd i elinstallationsrör, kabelkanaler, elkanaler samt kabelrännor.
Att bygga om eller utvidga en starkströmsanläggning.	Att riva ner elinstallationsmateriel m.m. som inte längre utgör en del av en starkströmsanläggning.
Att lägga golvvärme.	
Att utföra en fast installation av ett sammansatt ventilationssystem (flera anslutningar, sammansättning av utrustningar).	

Tabell 5. Forts.

Elinstallationsarbete	Inte elinstallationsarbete
Utförande, ändring eller reparation av starkströmsanläggning för produktion av el, till exempel elinstallationsarbete i vindkraftverk eller solcellsinstallationer.	
Att installera prefabricerade sammansättningar av elinstallationsmateriel.	

4.7 UNDANTAG FRÅN KRAVEN PÅ EGENKONTROLLPROGRAM

3 kap.
ELSÄK-FS 2017:2

Det finns vissa begränsade undantag från kraven på ett egenkontrollprogram, ha minst en *Elinstallatör för regelefterlevnad* och registrera sig hos Elsäkerhetsverket. Undantagen regleras i Elsäkerhetsverkets föreskrifter och kan delas in i tre kategorier.

- Vissa angivna typer av elinstallationsarbete

1. Att byta ut en elkopplare för högst 16 ampere, 400 volt som är placerad i en egen kapsling eller dosa.
2. Att byta ut ett anslutningsdon för högst 16 ampere, 400 volt som är placerad i en egen kapsling eller dosa.
3. Att byta ut en ljusarmatur i torrt icke brandfarligt utrymme inne i bostäder.
4. Att utföra, ändra eller reparera en starkströmsanläggning som ingår i en skyddsklenspänningskrets med nominell spänning om högst 50 volt med effekt om högst 200 voltampere och ström begränsad av säkring på högst 10 ampere eller med annat överströmsskydd med motsvarande skyddsverkan.
5. Att förlägga en värmekabel eller värmefolie för skyddsklenspänning med nominell spänning om högst 50 volt.
6. Att fast anslutna eller koppla loss elektrisk utrustning i ett laboratorium, provrum eller liknande där utrustningen används för utbildning, provning, försöksverksamhet eller kontroll.

Observera att undantagen inte gäller om arbetet utförs i potentiellt explosiva miljöer.

- Elinstallationsarbete under utbildning
 - Undantag från kraven gäller till exempel för tillfälliga övningsväggar eller liknande i utbildningsverksamhet.
- Viss myndighetsutövning
 - Undantag från kraven finns för räddningstjänst, polis, säkerhetspolis och försvarsmakten.

Om ditt företag utför dessa typer av arbeten behöver de inte ingå i egenkontrollprogrammet.

Men om ni utför ett eller flera sådana arbeten ska ni komma ihåg att de ändå ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen är säker. Har man inte tillräcklig kompetens för att se till att det blir rätt utfört ska man alltså avstå från att utföra arbetet!

Oavsett om undantag gäller för arbetet ska det utföras på rätt sätt!

[26 § ESL](#)

5 Krav när man utför elinstallationsarbete

Det är flera olika personer och företag som har ansvar för att elinstallationsarbete utförs på ett visst sätt. I det här avsnittet hittar du en sammanställning av de huvudsakliga regler som finns för att säkerställa att starkströmsanläggningar har ett säkert utförande. Den kan du använda för att reda ut vem som ska göra vad när ni utför elinstallationsarbeten. Du hittar också mer ingående information om det ansvar elinstallationsföretaget har vid det faktiska utförandet av elinstallationsarbete.

När vi beskriver *utförande* i det här avsnittet menar vi alltid *utförande av elinstallationsarbete*. En typ av utförande är just att ”utföra” en starkströmsanläggning, men det är alltid utförande i vid bemärkelse som avses om inget annat anges.

5.1 EN ANLÄGGNING – FLERA ANSVARSTYPER SOM OMFATTAR UTFÖRANDET

Det är i grunden anläggningsinnehavaren som ska säkerställa att anläggningen är säker. För att säkerställa det ska varje anläggningsinnehavare fortlöpande kontrollera anläggningen och åtgärda eventuella brister. För vissa anläggningar finns krav på särskild kontroll.

Oavsett om elinstallationsarbetet avser en ny anläggning, att bygga ut den eller att reparera den så omfattas arbetet alltid av krav på utförandet. Det är det företag som utför elinstallationsarbetet (elinstallationsföretaget) som ska se till att det blir utfört på rätt sätt.

Exempel: Om ett elinstallationsföretag brister i utförandet av elinstallationsarbete kan Elsäkerhetsverket göra en tillsyn hos företaget för att utreda om det finns brister i företagets egenkontrollprogram. Samtidigt kan Elsäkerhetsverket göra en tillsyn för att säkerställa att anläggningsinnehavaren har vidtagit de åtgärder som krävs för att anläggningen ska vara säker.

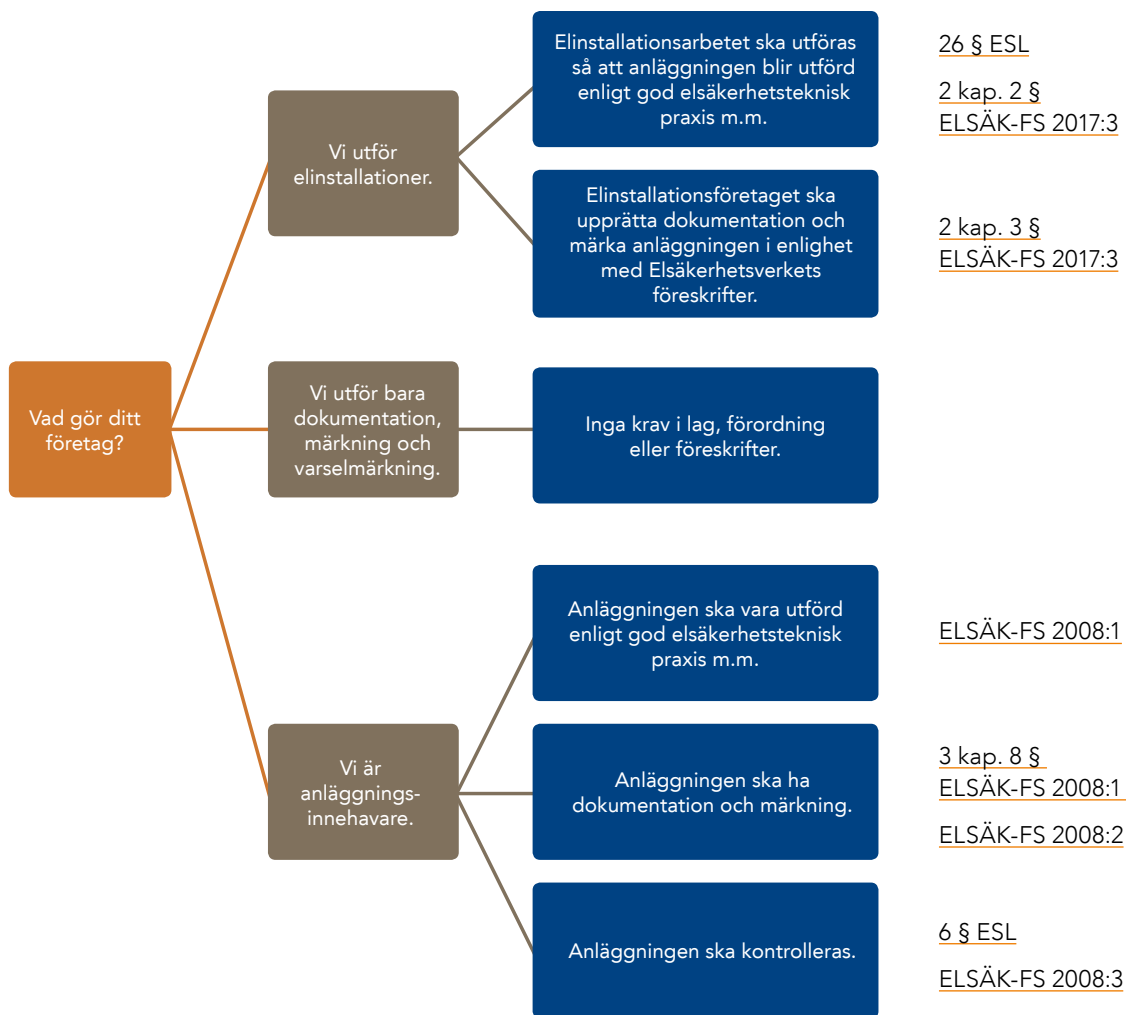
Med andra ord har såväl innehavaren som elinstallationsföretaget ansvar för utförandet och att slutprodukten blir en trygg och säker anläggning. Men hur brister ska åtgärdas och vem som ska hållas ansvarig för dem beror på vad det är för typ av brist.

5.2 KRAV FÖR ATT FÅ UTFÖRA ELLER KRAV PÅ UTFÖRANDET?

Det är skillnad på vilka krav som gäller vid utförande av elinstallationsarbete och vilka krav som gäller för att du överhuvudtaget ska få göra dessa typer av arbeten.

Det är bara elinstallationsföretag som får utföra elinstallationsarbeten yrkesmässigt. Samtliga krav på elinstallationsföretag framgår av [avsnitt 2.2](#).

[5, 23–25 §§ ESL](#)

Figur 15. Regelöversikt över ansvaret för utförande, dokumentation och märkning.

Det grundläggande kravet på alla elinstallationsarbeten är att det ska utföras på ett sådant sätt att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada. Detta krav gäller alla och oavsett om utförandet sker privat eller yrkesmässigt.

26 § ESL

Men det grundläggande kravet har också kompletterats med särskilda krav som gäller själva utförandet, krav på att upprätta dokumentation samt märka och varselmärka anläggningen på rätt sätt. Du kan läsa mer om de kraven i nästa avsnitt.

2 kap. 2–3 §§
ELSÄK-FS 2017:3

5.3 KRAVEN VID UTFÖRANDE AV ELINSTALLATIONSARBETE

5.3.1 Utförande av elinstallationsarbete

Ett elinstallationsarbete är enligt elsäkerhetslagstiftningen arbeten där man utför, ändrar eller reparerar en starkströmsanläggning samt fast anslutning och losskoppling av elektrisk utrustning. De regler som gäller när man utför elinstallationsarbete är i grunden desamma oavsett om de handlar om nyinstallation, om- och tillbyggnad eller reparation av en anläggning.

När man utför ett elinstallationsarbete ska den del av anläggningen som man ska installera, bygga om eller reparera uppfylla kraven i de så kallade utförandeföreskrifterna ELSÄK-FS 2008:1. Dessa föreskrifter innehåller bland annat:

- Krav på god elsäkerhetsteknisk praxis
 - Om svensk standard tillämpas som komplement till föreskrifterna anses anläggningen utförd enligt god elsäkerhetsteknisk praxis om inget annat visas.
 - Om en anläggnings utförande helt eller delvis avviker från svensk standard ska de bedömningar som ligger till grund för utförandet dokumenteras.
- Grundläggande säkerhetskrav
 - Betyggande säkerhet vid ett fel och vid rimligt förutsebar felbetjäning
 - Skydd mot elchocker
 - Avståndskrav
 - Skydd mot höga temperaturer, ljusbågar och mekaniska påkänningar orsakade av ström
- Särskilda säkerhetskrav beroende på anläggningstyp
 - Lågspänningsanläggningar
 - Högspänningsanläggningar
 - Luftledning
 - Kontaktledningsanläggningar för drift av järnvägar, spårvägar, tunnelbana och trådbuss

2 kap.
ELSÄK-FS 2008:1

3 kap.
ELSÄK-FS 2008:1

Om du ska utföra ett arbete som går ut på att underhålla, reparera eller göra mindre ombyggnader av en äldre anläggning får du utföra arbetet enligt de regler som gällde när anläggningen togs i bruk. Men kravet på att anläggningen ska vara säker gäller oavsett när anläggningen först togs i bruk.

Övergångsbestämmelse
ELSÄK-FS 2008:1

Både innehavaren och elinstallationsföretaget har ett ansvar för "utförandet".

Båda aktörerna måste därför veta vilket ansvar de har och säkerställa att de lever upp till det så att slutprodukten blir en trygg och säker anläggning.

Att tänka på vid utförande av elinstallationsarbete

- Se till att ni följer Elsäkerhetsverkets utförandeföreskrift ELSÄK-FS 2008:1 och de standarder som kompletterar den. Kontrollera också alltid om någon föreskrift eller standard har ersatts med en ny.
 - I SS 436 40 00 utgåva 2 som är en standard kopplad till ELSÄK-FS 2008:1 finns detaljerade anvisningar om hur du ska utföra elinstallationer vid arbete på anläggningar upp till 1 000 V.
 - Du kan hitta samma anvisningar i SEK Handbok 444 Elinstallationsreglerna som innehåller kommentarer till standarden.
- Du måste känna till om anläggningen avviker från svensk standard eftersom detta påverkar utförandet.
 - Stäm av med anläggningsinnehavaren eller beställaren vilka förutsättningar som gäller för arbetet. Det ska också ingå i elinstallationsföretagets egenkontrollprogram.
- Oavsett vad som till exempel står i föreskrifterna och vad som gäller för svensk standard så ska arbetet alltid utföras så att anläggningen blir säker.
- Det finns flera bestämmelser som rör hur anläggningar ska vara placerade, vilka skyddsåtgärder som ska vidtas m.m. i elsäkerhetslagen och elsäkerhetsförordningen.
 - Diskutera med beställaren om några av de bestämmelserna påverkar uppdraget.

5.3.2 Dokumentation och märkning

När du utför ett elinstallationsarbete ska du alltid förse anläggningen med rätt märkning, men också upprätta rätt dokumentation för arbetet. Du hittar kraven på vilken dokumentation och märkning som krävs för ditt arbete i Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Om föreskrifterna har ersatts med nya är det naturligtvis de nya föreskrifterna som gäller.

Du ska märka anläggningen och dokumentera ditt arbete så att anläggningens olika delar ska kunna identifieras dels vid drift och underhåll, dels vid framtida om- och tillbyggnader eller reparationer.

Även den som är anläggningsinnehavare har ett ansvar för att anläggningen är dokumenterad. I korthet innebär det att den som är anläggningsinnehavare vid sina fortlöpande kontroller ska se till att det finns nödvändig information om anläggningen och hur man ska hålla den tillgänglig för de personer som ska arbeta med den. Den informationen kan till exempel bestå av scheman, placeringsritningar och instruktioner.

[2 kap. 3 §](#)

[ELSÄK-FS 2017:3](#)

[3 kap. 8 § ELSÄK-FS 2008:1](#)

[3 kap. 8 §](#)

[ELSÄK-FS 2008:1](#)

[4 § ELSÄK-FS 2008:3](#)

Du som utför elinstallationsarbeten ansvarar för att anläggningen som du arbetar med dokumenteras och märks på rätt sätt.

Den som är anläggningsinnehavare ansvarar för att dokumentationen och informationen finns tillgänglig och hålls uppdaterad.

Att tänka på när det gäller dokumentation och märkning

- Kraven på dokumentation hittar du i föreskriften 3 kap. 8 § ELSÄK-FS 2008:1.
 - Behöver du mer detaljerade anvisningar om hur du ska dokumentera och märka anläggningen kan du använda en lämplig standard. För anläggningar upp till 1 000 V är det till exempel standarden SS 436 40 00 i gällande utgåva som gäller.
- Om du anlitar ett annat företag för att dokumentera och märka anläggningen behöver det företaget inte vara ett elinstallationsföretag eftersom dokumentation och märkning inte är ett elinstallationsarbete.
 - Tänk på att dokumentation och märkning ingår i ditt företags egenkontrollprogram och att du ansvarar för att det blir gjort.
- Om du upptäcker att det finns brister i delar av anläggningen bör du påtala det för anläggningsinnehavaren även om det är på delar som inte omfattas av det elinstallationsarbete du utför.

5.3.3 Varselmärkning

Du som utför elinstallationsarbete ska också märka den berörda delen av anläggningen med den varselmärkning som krävs i Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Om föreskrifterna har ersatts med nya är det naturligtvis de nya föreskrifterna som gäller.

Med varselmärkning menas att du sätter upp skyltar eller sjövägmärken som varnar eller ger information om hur man ska förhålla sig för att undvika att någon person eller sak skadas på grund av elen i anläggningen.

Exempel: Ett elinstallationsföretag har fått uppdraget att installera ett fast reservkraftaggregat i en anläggning. Huvudcentral som reservkraften är ansluten i får i och med det två inkommande matningar. Finns det regler för hur vi ska varna för risken för ”bakspänning”? Svaret är ja. Det arbetet kräver varselmärkning. I ELSÄK-FS 2008:2 står det hur ni måste märka anläggningen. Under 11 § i föreskriften kan du läsa att du måste sätta upp varningsskyltar då det finns mer än en matningsmöjlighet. Glöm inte att alltid kolla om det finns kompletterande föreskrifter eller om någon föreskrift har ersatts av en ny.

2 kap. 3 §
ELSÄK-FS 2017:3

Du som utför elinstallationsarbete ansvarar också för att varselmärka den berörda anläggningen och att se till att varningsskyltar eller varningsmärken finns på rätt plats.

Att tänka på vid varselmärkning

Kraven på dokumentation hittar du i föreskriften ELSÄK-FS 2008:2

- Om du anlitar ett annat företag för att varselmärka behöver det företaget inte vara ett elinstallationsföretag eftersom varselmärkning inte är ett elinstallationsarbete.
 - Tänk på att varselmärkningen ska ingå i ditt företags egenkontrollprogram och att du ansvarar för att det blir gjort.
- Om du upptäcker att det finns brister i delar av anläggningen bör du påtala det för anläggningsinnehavaren, även om det är på delar som inte omfattas av det elinstallationsarbete du utför.

6 Einstallationsföretagets relation med anläggningsinnehavaren

Ett elinstallationsarbete kan aldrig utföras utan att det finns eller skapas en anläggningsinnehavare. Anläggningsinnehavaren har ett särskilt ansvar för hur anläggningen är utförd, hur den kontrolleras m.m. Det är antingen beställaren eller anläggningsinnehavaren som ska ange ramarna för vad för arbete som ska utföras. Du som har eller arbetar på ett elinstallationsföretag har därför ett ansvar för att tillsammans med anläggningsinnehavaren se till att det arbete du ska utföra faktiskt utförs i enlighet med de krav som gäller.

Det är anläggningsinnehavaren som bestämmer vad du får göra med anläggningen. Men ditt elinstallationsföretag måste samtidigt ställa krav på ett sådant sätt att anläggningsinnehavaren ger de förutsättningar som behövs för att du ska kunna utföra arbetet i enlighet med de krav som gäller. Du måste alltså både förhålla dig till det uppdrag du har fått av anläggningsinnehavaren eller någon annan beställare och till de regler som gäller för arbetet du ska utföra.

De krav som gäller för både elinstallationsföretaget och anläggningsinnehavaren regleras alltså i lagar, förordningar och föreskrifter. Centralt för att såväl elinstallationsföretaget som anläggningsinnehavaren ska kunna leva upp till dessa krav är att rätt förutsättningar ges för arbetet i avtalet mellan aktörerna.

Detta avsnitt handlar om vad ditt elinstallationsföretag ska tänka på i relation till anläggningsinnehavaren.

6.1 ANLÄGGNINGSSINNEHAVARENS OCH ELINSTALLATIONSFÖRETAGETS RESPEKTIVE SKYLDIGHETER

Vilka grundläggande skyldigheter elinstallationsföretaget har står i 23–26 §§ elsäkerhetslagen och anläggningsinnehavarens grundläggande skyldigheter står i 6 § elsäkerhetslagen. När du utför elinstallationsarbete på en anläggning kommer dina och anläggningsinnehavarens respektive skyldigheter att påverka er relation. För att ditt elinstallationsföretag ska kunna fullgöra sina skyldigheter måste du till exempel få viss information från anläggningsinnehavaren.

[23–26 §§ ESL](#)

[6 § ESL](#)

6.1.1 Ibland är elinstallationsföretaget och anläggningsinnehavaren samma företag

Om ditt elinstallationsföretag äger en anläggning som ni också utför arbete i så är ni för just den anläggningen både anläggningsinnehavare och elinstallationsföretag. Det betyder att ni måste uppfylla både de regler som gäller för anläggningen och de regler som gäller för elinstallationsarbetet. Fördelen med det är att man vanligen har relativt god anläggningskunskap i dessa fall.

Figur 16. Anläggningsinnehavarens och elinstallationsföretagets respektive skyldigheter.

6.1.2 Ibland är det inte anläggningsinnehavaren du har avtal med

I vissa situationer är det inte anläggningsinnehavaren som du har avtal med. Då måste du säkerställa den anläggningskännedom som du behöver ha för att kunna utföra arbetet på annat sätt, till exempel i avtalet med den som har beställt arbetet eller så får ni göra en särskild överenskommelse med anläggningsinnehavaren.

Anläggningsinnehavarens respektive elinstallationsföretagets skyldigheter minskar inte bara för att det finns en till aktör som båda har tecknat avtal. Istället måste båda aktörer anstränga sig mer för att dela den information som behövs för att arbetet ska utföras på rätt sätt och att aktörerna ska fullgöra de krav som gäller.

6.2 ANLÄGGNINGSINNEHAVARENS ANSVAR

Den som är anläggningsinnehavare har enligt elsäkerhetslagstiftningen ett tydligt ansvar som har sin utgångspunkt i den grundläggande bestämmelsen i 6 § elsäkerhetslagen.

Den som innehar en starkströmsanläggning ska se till att

- det fortlöpande kontrolleras att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada, och
- arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen görs på ett sådant sätt och utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot personskada och sakskada.

6 § ESL

23–26 §§ ESL

4 § ELSÄK-FS 2008:3

6 § ESL

Den här grundläggande regeln kompletteras sedan med ytterligare regler i elsäkerhetslagen, elsäkerhetsförordningen och Elsäkerhetsverkets föreskrifter om anläggningar.

6.3 HUR PÅVERKAS DITT ELINSTALLATIONSFÖRETAG AV DE SKYLDIGHETER ANLÄGGNINGSINNEHAVAREN HAR?

6.3.1 Besiktningar och kontroller av anläggningar

En anläggningsinnehavare ska se till att anläggningen fortlöpande kontrolleras så den ger betryggande säkerhet mot person- och sakskada.

Det innebär att ditt företag kan bli anlitat för att göra besiktningar eller kontroller och åtgärda det ni upptäcker. Besiktningar och kontroller innebär i regel inte att ni utför elinstallationsarbete och de delarna i dina uppdrag omfattas därför inte av kraven som ställs på elinstallationsföretag. Du kan dock behöva känna till vilka krav som finns på anläggningsinnehavaren och de fortlöpande och särskilda kontroller som hen behöver göra så att du kan fullgöra det uppdrag du får av en anläggningsinnehavare, se [Regelområde Anläggningar](#). Det gäller även kraven på hur du ska åtgärda de brister du upptäcker.

6.3.2 Ibland vill anläggningsinnehavaren göra kontroller och uppföljningar

En anläggningsinnehavare ska se till att arbete som utförs på eller i anslutning till anläggningen utförs av eller under ledning av personer med sådana kunskaper och färdigheter att betryggande säkerhet ges mot personskada och sakskada.

Det innebär att anläggningsinnehavaren inte får anlita någon annan än ett elinstallationsföretag för att utföra de aktuella arbetena. Det gäller även om det finns en kedja av entreprenörer och underentreprenörer vid en större ny- eller ombyggnation. I vissa fall måste anläggningsinnehavaren säkerställa att ni är registrerade i Elsäkerhetsverkets register för de arbeten som kommer utföras, även om det inte finns någon affärsrelation med ditt elinstallationsföretag.

Därför måste du se till att din registrering hos Elsäkerhetsverket är aktuell i alla lägen.

I vissa situationer kan anläggningsinnehavaren eller beställaren också vilja ha insyn i ert egenkontrollprogram, ta del av viss dokumentation eller till och med göra stickprovskontroller för att säkerställa att ert arbete utförs enligt egenkontrollprogrammet. Det är en fråga mellan ditt elinstallationsföretag och den du har avtal med och inget som Elsäkerhetsverket reglerar. Det finns inget hinder att den du ingår ett avtal med ställer den typen av krav. Det kan till och med i många fall bidra till att anläggningsinnehavaren blir bättre på att leva upp till sina krav.

Du som är anläggningsinnehavare är skyldig att se till att den som utför elinstallationsarbete verkligen är ett elinstallationsföretag som uppfyller kraven.

Du som har ett elinstallatörsföretag måste därför finnas i Elsäkerhetsverkets register och se till att uppgifterna är aktuella så att anläggningsinnehavaren hittar er vid kontroll.

6.4 ATT TÄNKA PÅ NÄR DU ÅTAR DIG ATT UTFÖRA ELINSTALLATIONSARBETE

6.4.1 Skaffa dig anläggningskännedom

Om ditt elinstallationsföretag ska utföra elinstallationsarbete i en befintlig fastighet där du inte vet hur gammal anläggningen är eller vilket skick den är i behöver du kartlägga den för att skaffa dig rätt kännedom om anläggningen innan du börjar arbetet.

Syftet med att kartlägga anläggningen är att du ska kunna bedöma hur den tillkommande delen av anläggningen ska utföras på bästa sätt och vilka regler som gäller för det elinstallationsarbetet.

Om du kommer fram till att de nu gällande utförandeföreskrifterna ska gälla för de nya elinstallationerna men under arbetets gång upptäcker att ni behöver frånga svensk standard så är anläggningskännedomen även då ett viktigt beslutsunderlag för både ditt elinstallationsföretag och för anläggningsinnehavaren eller beställaren. Det gäller även om ni får instruktioner eller önskemål om att frånga standarden.

Krav på att du ska skaffa dig anläggningskännedom finns i egenkontrollprogrammet, se [avsnitt 7, EKP](#), i handboken.

[ELSÄK-FS 2008:1](#)

[3 kap. 8 §](#)
[ELSÄK-FS 2017:3](#)

6.4.2 Finns det förutsättningar att utföra uppdraget i enlighet med kraven?

Innan du åtar dig ett uppdrag som innebär elinstallationsarbete måste du se till att avtalet mellan ditt elinstallationsföretag och anläggningsinnehavaren ger sådana förutsättningar att du kan utföra arbetet i enlighet med de krav som gäller.

- Är uppdraget förenligt med gällande regler?
 - Exempelvis är det inte tillåtet att utföra ändringar eller utbyggnader enligt äldre bestämmelser. Det kan innebära att uppdraget måste inkludera anpassningar i anläggningen.
- Kommer du att ha tillgång till den information om anläggningen som du behöver?
- Kommer du ha tillträde till de delar av anläggningen du behöver komma åt för att genomföra och kontrollera arbetet?
- Finns det kontroller som kräver att anläggningsinnehavaren medverkar och har ni i så fall avtalat om hur de ska ske?
- Ger avtalet tidsmässigt utrymme för de kontroller som du behöver göra och som ditt företag är skyldigt att göra när du utför elinstallationsarbete?

6.5 UPPFYLLER DU KRAVEN?

När du som har ett elinstallationsföretag åtar dig att utföra elinstallationsarbete åt en anläggningsinnehavare eller någon som agerar som ombud eller huvudentreprenör åt innehavaren finns det några viktiga saker att tänka på.

- Har ni ett egenkontrollprogram?
 - Saknas det får ni inte utföra några elinstallationsarbeten.

- Ni kan komma att behöva visa ert egenkontrollprogram för innehavaren, om ni har avtalat om det.
- Uppfyller egenkontrollprogrammet kraven?
 - Är ert egenkontrollprogram rätt anpassat till det aktuella elinstallationsarbetet med till exempel relevanta krav på kompetens och rutiner?
 - Har den personal som ni har tänkt använda rätt kompetens?
 - Finns det anvisningar för hur ni ska utföra arbetet och checklistor för att kontrollera det?
- Har ni registrerat er hos Elsäkerhetsverket?
 - Om ni inte har registrerat er får ni inte utföra elinstallationsarbeten på andra anläggningar än er egen.
 - Ni kan lätt kontrollera om ni är registrerade på Elsäkerhetsverkets webbplats via e-tjänsten ”Kolla elföretaget”. Denna e-tjänst öppnar 1 juli 2017.

Är ert elinstallationsföretag redo att tacka ja till uppdraget?

Ni får INTE utföra arbetet om ni inte har ett egenkontrollprogram eller om ni har ett egenkontrollprogram men det har avgörande brister eller inte omfattar den aktuella verksamhetstypen. Ni får heller inte utföra arbetet om er personal inte har den kompetens som krävs. Om arbetet utförs på annans anläggning får ni inte utföra arbetet om ni inte är registrerade hos Elsäkerhetsverket för den aktuella verksamhetstypen.

Ni får heller INTE utföra arbetet om anläggningsinnehavaren eller beställaren inte ger er de förutsättningar ni behöver för att utföra arbetet enligt gällande regler.

7 Egenkontrollprogram för elinstallationsarbete

7.1 VAD ÄR EGENKONTROLL OCH ETT EGENKONTROLLPROGRAM?

Krav på egenkontroll innebär att elinstallationsföretagen får ett ansvar att själva kontrollera att de bedriver sin verksamhet enligt de krav som finns. Kravet att det ska finnas ett egenkontrollprogram innebär att de rutiner och processer som företaget ska ha för att göra sina egenkontroller ska dokumenteras, implementeras och följas upp systematiskt och fortlöpande.

Fördelen med att använda krav på egenkontroll och egenkontrollprogram istället för detaljkrav inom ett område är att de organisationer som berörs kan anpassa egenkontrollen till sin verksamhet. För att undvika orimliga konsekvenser ställs alltså inte samma krav på stora företag med komplexa verksamheter som på en enmansföretagare.

7.1.1 Egenkontroll enligt elsäkerhetslagen

Det finns flera områden där företag och organisationer omfattas av krav på egenkontroll och egenkontrollprogram. Det finns även frivilliga system som också kallas egenkontroll. Den här handboken handlar dock specifikt om den egenkontroll och det egenkontrollprogram som det ställs krav på i elsäkerhetslagen och detaljreglerna som hör till den, framför allt [ELSÄK-FS 2017:3](#).

De verktyg, rutiner och processer som används i samband med andra egenkontrollprogram eller kvalitetssystem kan givetvis användas till att uppfylla kraven på egenkontrollprogrammet enligt elsäkerhetslagen. Det gäller då att stämna av att ni faktiskt uppfyller alla krav som lagen ställer på er, eller göra vissa kompletteringar om det behövs.

7.1.2 Hur omfattande ska egenkontrollprogrammet vara?

Hur omfattande och detaljerat egenkontrollprogrammet ska vara beror på hur stort företaget är och vilken typ av arbete ni utför. Om ni redan har ett kvalitets- eller ledningssystem kan ni bygga vidare på det och samordna egenkontrollprogrammet med det så långt det är praktiskt lämpligt. Det viktigaste är dock att egenkontrollprogrammet beskriver och överensstämmer med den verksamhet som ni faktiskt bedriver och att ni följer elsäkerhetslagen och de detaljbestämmelser som gäller.

Om ni har en liten verksamhet kan egenkontrollprogrammet oftast vara enkelt utformat och dokumenterat i några få dokument.

Ni skriver inte egenkontrollprogram för Elsäkerhetsverket utan för er själva! Tänk därför på att rutinerna behöver vara tillgängliga och begripliga för personalen så att de lätt kan hitta och förstå dem. Gör dokumentationen praktiskt användbar så långt det är möjligt och gör den inte mer omfattande och detaljerad än att den går att hålla aktuell.

7.1.3 Hur ska man arbeta med egenkontrollen?

Du som har ett elinstallationsföretag ska alltså arbeta systematiskt och löpande med ett egenkontrollprogram som ska se till att ni följer de regler som gäller vid elinstallationsarbete. Vid tillsyn ska ni också kunna visa hur ni arbetar med egenkontrollprogrammet för Elsäkerhetsverket.

När ni konstaterat att ert företag är ett elinstallationsföretag är det första steget med egenkontrollprogrammet att företaget på egen hand ska ta reda på vilka krav som gäller för verksamheten och hålla den kunskapen uppdaterad. Därefter behöver ni ta reda på vilka delar i verksamheten som omfattas av reglerna, alltså göra en inventering. Därefter är ni redo att börja ta fram rutiner, system och annat som krävs för att se till att ni utför elinstallationsarbetet enligt de regler som finns.

7.1.4 Egenkontroll är ett fortlöpande arbete

Ni ska regelbundet kontrollera, följa upp och utveckla er egenkontroll. Hur ofta ni ska göra uppföljningar får ni avgöra utifrån era behov. Företag med omfattande verksamhet och egenkontroll kan behöva göra uppföljningar oftare än ett företag med en enklare verksamhet och egenkontroll.

Undersök systematiskt och med regelbundna intervall era rutiner för att identifiera brister och bedöma om företagets egenkontrollprogram fungerar optimalt.

Det är ni själva som utformar egenkontrollprogrammet och inför rutiner och liknande i er verksamhet. De ska vara utformade på ett sådant sätt att du kan vara säker på att ni följer elsäkerhetslagen.

Rutinerna ska vara utformade på ett sådant sätt att de passar er dagliga verksamhet. Därför ska du också se dem som en pågående och fortlöpande process, som behöver ändras och förbättras över tid.

Egenkontrollprogrammet ska även omfattas av en periodisk översyn, som ni ska göra minst en gång varje år.

[3 kap. 13 §](#)
[ELSÄK-FS 2017:3](#)

7.1.5 Moment som ska ingå när du tar fram ett egenkontrollprogram för ditt företag

- Bestäm vilka elinstallationsarbeten som ni kommer att utföra.
- Ta reda på vad reglerna i elsäkerhetslagen och andra bestämmelser innebär.
- Utforma egenkontrollprogrammet i form av ett eller flera dokument eller system där ni visar hur ni kontrollerar att ni följer reglerna.
- Följ upp arbetet löpande.
- Fastställ egenkontrollprogrammet minst en gång per år.

Tips och stöd för hur ni kan göra detta kommer i [7.2, Egenkontrollprogrammets omfattning och innehåll](#).

7.2 EGENKONTROLLPROGRAMMETS OMFATTNING OCH INNEHÅLL

Detta avsnitt innehåller information som ni kan ha nytta av när ni börjar utforma ert företags egenkontrollprogram. Avsnittet redogör för bestämmelserna om egenkontrollprogram i Elsäkerhetsverkets föreskrifter, paragraf för paragraf samt information i form av följande.

- Kommentarer till bestämmelsen – information som syftar till att tydliggöra syftet med bestämmelsen och hur den ska tillämpas.
- Tips och exempel på hur man hanterar bestämmelsen – stöd till den som arbetar med egenkontrollprogrammet och helt valfritt att använda. Ska inte ses som rekommendationer, utan endast som ett av flera verktyg.

7.2.1 3 kap. 4 § - Elinstallationsverksamheten

3 kap. 4 §
ELSÄK-FS 2017:3

Egenkontrollprogrammet ska innehålla en beskrivning av de delar av elinstallationsföretagets verksamhet där elinstallationsarbete utförs.

Beskrivningen ska minst omfatta

- uppgift om de verksamhetstyper elinstallationsarbetet omfattar,
- vilka slag av elinstallationsarbeten företaget avser att utföra inom valda verksamhetstyper, och
- uppgift om elinstallationsarbete utförs på annans anläggning som kräver registrering enligt 5 kap. ELSÄK-FS 2017:3.

Vilka verksamhetstyper som elinstallationsarbete indelas i framgår av kapitel 4 i ELSÄK-FS 2017:3.

Kommentar till bestämmelsen

Eftersom kraven bara gäller för elinstallationsarbete behöver ni bara utforma ert egenkontrollprogram efter vilka ”egenkontrollpliktiga” arbeten ni faktiskt utför. Ditt företag måste därför alltid börja med att inventera

- om ni alls utför elinstallationsarbete, och om svaret är ja på den frågan:
 - vilka elinstallationsarbeten ni utför (de ni gör redan i dag)
 - vilka elinstallationsarbeten ni tänker utföra (det ni erbjuder kunder och som ni kan komma att utföra).

Om ditt företag använder underleverantörer för att utföra **allt** elinstallationsarbete som ni erbjuder era kunder så utför ni inget elinstallationsarbete och behöver inte upprätta något egenkontrollprogram.

När ni har inventerat vilka arbeten ni gör ska ni matcha det mot vilka verksamhetstyper som arbetena delas in i. Ni anger helt enkelt vilka typer av elinstallationsarbeten ni utför.

Om ni utför **alla** förekommande elinstallationsarbeten inom en specifik verksamhetstyp, exempelvis alla typer av elinstallationsarbeten inom Bostäder, så räcker det med att ni anger det. Ni behöver inte specificera det ytterligare.

Egenkontrollprogrammet ska då innehålla rutiner, beskrivningar och annan information om hur ni utför alla dessa arbeten.

Om ditt företag endast gör vissa arbeten inom en verksamhetstyp, till exempel endast utför solcellsinstallationer under verksamhetstypen Produktionsanläggningar, behöver ni göra en kompletterande beskrivning som visar att ni endast utför solcellsinstallationer. Genom att ni gör det behöver ni sedan endast skriva ner rutiner, beskrivningar och annan information om hur ni utför solcellsinstallationer.

Den tredje punkten uppfyller ni genom att helt enkelt svara ja eller nej på frågan om ni arbetar på annans anläggning.

Tips och exempel

Att inventera var i din organisation som ni bedriver elinstallationsarbete kan ta olika lång tid beroende på hur omfattande arbetet är och hur ni är organiserade. I företag med få anställda är det troligt att Elinstallatören för regelefterlevnad har så god kännedom om verksamheten att ni kan göra inventeringen utan större insatser. I större organisationer kan det vara bra att använda en eller flera metoder för inventeringen.

Om ni utför alla typer av moment inom en viss verksamhetstyp behöver ni endast ange den verksamhetstypen.

Om ni endast utför vissa typer av arbeten kan ni lista vilka moment som ni utför eller beskriva avgränsningen på annat sätt, se [Elsäkerhetsverkets mallar på www.elsakerhetsverket.se/dokument-egenkontroll](http://www.elsakerhetsverket.se/dokument-egenkontroll)

Tips på hur du kan inventera verksamheten

- Ta reda på hur många elinstallatörer som finns i ditt elinstallationsföretag och hur många av dem som utövade ett överinseende över yrkesmän.⁴
 - Det finns en mall för ett informationsbrev med frågor som du kan använda för detta. Dokumentet går också att ladda ner på [Elsäkerhetsverkets webbplats](http://www.elsakerhetsverket.se). Då kan du göra ändringar och tillägg om du vill.
- Stäm av med alla chefer eller andra ansvariga i organisationen om de utför elinstallationsarbete i sin del av verksamheten.
 - Det finns en mall för ett informationsbrev med frågor som du kan använda för detta. Dokumentet går att ladda ner på [Elsäkerhetsverkets webbplats](http://www.elsakerhetsverket.se). Då kan du göra ändringar och tillägg om du vill.
- Besök avdelningarna och enheterna i organisationen.
 - Kombinera gärna det med att informera om elsäkerhetslagen och kraven som gäller för att ni ska få utföra elinstallationsarbete. Föreläsningmaterial finns på [Elsäkerhetsverkets webbplats](http://www.elsakerhetsverket.se).
- Diskutera med ledningen om hur ni planerar att utveckla verksamheten.
 - Planerar ni att utveckla elinstallationsverksamheten?
 - Ska fler typer av elinstallationsarbeten köpas in istället för att utföras av er själva?
 - Kombinera gärna det med att informera om elsäkerhetslagen och kraven som gäller för att ni ska få utföra elinstallationsarbete.

⁴ Eftersom elinstallationsarbete bara fick utföras av elinstallatörer och yrkesmän under överinseende av elinstallatörer före 1 juli 2017 kan man utgå ifrån att elinstallatörerna känner till arbetet som bedrivits.

Föreläsningsmaterial finns på Elsäkerhetsverkets webbplats. Tänk särskilt på att informera om att ni behöver planera utveckling av elinstallationsverksamheten i god tid så att ni kan hålla egenkontrollprogrammet aktuellt.

7.2.2 3 kap. 5 § - Kompetenskrav och tillgången till kompetens

3 kap. 5 §
ELSÄK-FS 2017:3

Av egenkontrollprogrammet ska det framgå vilka kompetenskrav som gäller för de elinstallationsarbeten som utförs.

Om det inte framgår av egenkontrollprogrammet vem som får göra vad ska det framgå vilka kunskaps- och färdighetskrav som krävs för ett visst slag av elinstallationsarbete och hur dessa bedöms.

Egenkontrollprogrammet ska innehålla en plan för hur den kompetens som krävs bibehålls eller vid behov utvecklas.

Kommentar till bestämmelsen

Det är elinstallationsföretaget som ska leda och fördela arbetet. Ditt företag ska se till att de personer som utför ett visst arbete har den kompetens som krävs för arbetet.

Bestämmelsen innehåller två delar. Företaget ska alltså i arbetet med egenkontrollprogrammet

- avgöra vilken kompetens som krävs för respektive arbete, samt
- avgöra vilken kompetens varje person har.

Att avgöra vilken kompetens varje person har och därmed vilka arbeten denne får utföra kan göras endera

- genom att personerna listas i själva egenkontrollprogrammet, eller
- att man i egenkontrollprogrammet fastställer hur personer som ska utföra arbeten ska bedömas.

Vilken metod man väljer i denna del av egenkontrollprogrammet får betydelse för hur man planerar och utför elinstallationsarbete, se 3 kap. 9 § nedan. I slutändan är det, oavsett vilken metod företaget väljer, företaget som ska se till att den som utför ett visst arbete har den kompetens som krävs för det.

Om det visar sig att ni inte har personer med den kompetens som krävs måste ditt företag antingen

- ta bort den del av elinstallationsverksamheten som ni saknar kompetens för att få arbeta med (se Elinstallationsverksamheten ovan)
- utbilda den personal ni har, eller
- rekrytera så att ni anställer någon som har den kompetensen.

I den här delen i egenkontrollprogrammet ska ditt företag ange vilka kompetenser ni kräver för de arbeten ni utför. Ni kan välja att ha samma kompetenskrav för alla

moment inom en verksamhetstyp, men det går också att ha olika kompetenskrav för olika moment.

Det är alltså upp till ert företag att avgöra hur ni ska dela upp kompetenskraven. När det gäller vilka krav ni ska ställa finns det olika alternativ. Ni kan utgå från en kombination av olika krav, till exempel följande.

- Utbildning
- Dokumenterad erfarenhet
- Branschcertifikat
- Internutbildning eller praktik
- Praktiska och teoretiska prov

Syftet med uppföljningen av egenkontrollprogrammet är bland annat att upptäcka om det finns personer som inte har den faktiska kompetens som krävs för ett visst arbete. Om era egenkontroller visar att en person i organisationen utför arbeten som hen inte har rätt kompetens för måste ni åtgärda det, till exempel genom att utbilda personen eller justera egenkontrollprogrammet.

Det är viktigt att komma ihåg att kraven omfattar *alla* som arbetar för företaget, oavsett om de är anställda eller inhyrda. Det är givetvis möjligt att ha olika rutiner beroende på om den som ska utföra arbetet är inhyrd eller anställd.

Kompetenskraven ska också upprätthållas över tid och därför måste ditt företag ha en plan för hur ni ska se till att ni håller era medarbetares kompetenser uppdaterade. Beroende på vilka elinstallationsarbeten som ni utför kan det finnas olika behov av att fortlöpande utbilda personalen. Exempel på situationer när det kan finnas behov av fortlöpande utbildning är arbeten och moment som typiskt sett påverkas av

- att det kommer ny teknik som påverkar elinstallationerna
- att det kommer nya föreskrifter eller standarder
- att det kommer förändringar i föreskrifter och standarder som redan finns, eller
- att det rör sig om mycket komplicerade elinstallationer.

Tips och exempel

Se Elsäkerhetsverkets mallar på

www.elsakerhetsverket.se/dokument-egenkontroll

Av egenkontrollprogrammet ska det framgå vilken eller vilka elinstallatörer i organisationen som utsetts att verka för företagets regelefterlevnad i enlighet med de krav som gäller på företaget enligt 23 § elsäkerhetslagen.

Om flera elinstallatörer utsetts av företaget ska det av egenkontrollprogrammet framgå

- *hur uppdraget är fördelat mellan de olika elinstallatörerna för regelefterlevnad, och*
- *om företaget utför elinstallationsarbete på annans anläggning, vem av dessa som ska ingå i företagets anmälan till Elsäkerhetsverkets företagsregister.*

Bestämmelser om att den som uppfyller villkoren för tillfällig yrkesutövning i Sverige under vissa omständigheter anses vara auktoriserad finns i 22 § elsäkerhetslagen.

Kommentar till bestämmelsen

Det är upp till ditt företag att avgöra hur många personer som ska vara *Elinstallatör för regelefterlevnad* och hur arbetet ska fördelas mellan dessa. Kravet i lag innebär att det ska finnas minst en Elinstallatör för regelefterlevnad i ett elinstallationsföretag.

Om företaget har bedömt att det behövs flera elinstallatörer för denna funktion innebär bestämmelsen att man ska redogöra för hur uppdraget är fördelat elinstallatörerna emellan. Det finns dock inget i bestämmelsen som reglerar *hur* en fördelning ska ske – det är helt upp till företaget att bestämma.

Om ni har flera personer som arbetar som *Elinstallatör för regelefterlevnad* kan företaget välja att helt utifrån företagets behov och hur organisationen ser ut fördela uppgifterna mellan dem efter till exempel

- geografiskt område,
- organisatoriskt område,
- verksamhetstyp,
- särskilda moment inom verksamhetstyperna, eller
- en kombination av ovanstående.

Oavsett hur fördelningen av uppdraget ser ut ska företaget ändå ha ett gemensamt egenkontrollprogram. Egenkontrollprogrammet kan i sin tur se olika ut för olika delar, men de ska ändå hållas samman i ett gemensamt egenkontrollprogram för företaget.

Elinstallationsföretag ska registrera sig hos Elsäkerhetsverkets (med undantag för elinstallationsföretag som bara utför elinstallationsarbete på den egna anläggningen). När denna registrering görs ska ni endast ange en *Elinstallatör för regelefterlevnad*. Om flera personer innehar denna funktion i ert företag, så ska ni alltså redan i egenkontrollprogrammet ange vem av dessa som ska uppges i registreringen.

Det spelar ingen roll vem av *Elinstallatörerna för regelefterlevnad* som uppges i registreringen så länge den personens auktorisation är tillräcklig för de verksamhetstyper anmälan avser. Det tillkommer inget särskilt ansvar för egenkontrollprogrammet bara för att man är den Elinstallatör för regelefterlevnad som uppges i registreringen.

Tips och exempel

I avsnitt 3, **Ansvar**, som handlar om företagaransvaret finns tips för hur företaget och elinstallatören för regelefterlevnad kan välja att lägga upp arbetsuppgifter m.m. i organisationen.

Om ni är osäkra på om ni ska vara registrerade eller inte finns det beskrivet i vilka situationer ett elinstallationsföretag ska vara registrerat eller inte i [avsnitt 2, Introduktion](#).

7.2.4 3 kap. 7 § - Organisationen för elinstallationsarbete och egenkontrollprogram

3 kap. 7 §
ELSÄK-FS 2017:3

Egenkontrollprogrammet ska innehålla en beskrivning av organisationen för utförande av elinstallationsarbeten och egenkontrollen.

Denna del ska minst innehålla beskrivningar av de funktioner eller personer som har arbetsuppgifter i företagets egenkontrollprogram.

Kommentar till bestämmelsen

I den här delen av egenkontrollprogrammet beror omfattningen väldigt mycket på hur omfattande er elinstallationsverksamhet är och hur arbetsuppgifterna fördelas i ditt företag. Vissa kan ha en hel avdelning som ser till att företaget följer reglerna med särskild organisation kring till exempel kontroller och uppföljning.

I beskrivningen av organisationen kan ditt företag exempelvis utgå från befintliga organisationsscheman eller den kompetenskartläggning som ni redan har gjort i egenkontrollprogrammet.

I enmansföretag är det tillräckligt att ange att det är samma person som är *Elinstallatör för regelefterlevnad* som också hanterar egenkontrollprogrammet samt utför alla elinstallationsarbeten i organisationen.

Tips och exempel

Om ni har en befintlig organisation för elinstallationsarbete och egenkontrollprogram är det den som ska beskrivas eller hänvisas till.

Om ni inte har beskrivit detta redan, eller om ni vill göra förändringar i organisationen, kan ni använda nedanstående checklista för att få fram den information som behövs till egenkontrollprogrammet.

- Inom vilka delar av organisationen ska ni utföra elinstallationsarbete?
- Skiljer det sig mellan de olika delarna av organisationen vilka typer av elinstallationsarbete som ni ska utföra?
- Vem eller vilka personer är *Elinstallatörer för regelefterlevnad*?

- Vem av *Elinstallatörerna för regelefterlevnad* ska anges när ni registrerar er hos Elsäkerhetsverket (gäller bara om ni utför arbete på någon annans anläggning)?
- Är det tydligt i era rutiner att personal inte får utföra elinstallationsarbeten om de inte anvisats sådana arbeten?

7.2.5 3 kap. 8 § - Hur elinstallationsarbete planeras och utförs

3 kap. 8 §
ELSÄK-FS 2017:3

Egenkontrollprogrammet ska innehålla de system och de rutiner som krävs för att säkerställa att det inför varje elinstallationsarbete klargörs vilka förutsättningar som gäller för elinstallationsarbetet med avseende på anläggningen och uppdraget (anläggningskännedom) och att det klargörs vilka krav som därmed ska gälla för arbetet (kravbestämning).

Anläggningskännedomen innebär klargörande av

- vilka elinstallationsarbeten arbetet omfattar,
- vilket utförande den del av anläggningen som elinstallationsarbetet omfattas av har innan arbetet, och
- om elinstallationsarbetet innebär en sådan förändring i anläggningen att arbetet måste utföras med andra utförandekrav än de som gällde för anläggningen innan arbetet.

Kravbestämningen innebär en bedömning av vilka krav som ska gälla för elinstallationsarbetet, med hänsyn till anläggningskännedomen enligt andra stycket.

De system och rutiner som omfattas av egenkontrollprogrammet ska säkerställa att kravbestämningen görs om för det fall förutsättningarna enligt andra stycket förändras under arbetets gång.

Kommentar till bestämmelsen

För att ett elinstallationsarbete ska kunna utföras i enlighet med de bestämmelser som gäller måste företaget ha kännedom om vilka förutsättningar som gäller för arbetet. Detta beror på att hur anläggningar är utförda kan variera beroende på när anläggningen uppfördes samt huruvida anläggningen är utförd enligt svensk standard eller om avvikelser gjorts. Denna bestämmelse reglerar att egenkontrollprogrammet måste utformas med beaktande av dessa aspekter.

Innan ett elinstallationsarbete påbörjas ska ni alltså rutinmässigt kontrollera vilken föreskrift som gäller dels för utförandet, men också för märkning och varselmärkning av anläggningen. Syftet med bestämmelsen är alltså att företaget ska veta vilken utförandeföreskrift som gäller för arbetet. Det är också dessa föreskrifter som kontrollen av utfört arbete ska göras mot.

I detta sammanhang bör det också nämnas att ett uppdrag där inte elinstallationsföretaget ges förutsättningar att utföra ett arbete i enlighet med de regler som gäller, inte får utföras.

Läs mer om elinstallationsföretagets respektive anläggningsinnehavarens roller i [avsnitt 6, Anläggningen](#).

Tips och exempel

Ett exempel på hur man behöver anläggningskännedom för att göra kravbestämningen för ett visst arbete: Ditt elinstallationsföretag får uppdraget att utföra elinstallationsarbete i en äldre flerfamiljsfastighet där ni inte vet hur gammal anläggningen är. Då behöver ni kartlägga anläggningen innan ni kan påbörja arbetet för att bedöma hur du ska utföra arbetet och vilka regler som gäller för det.

Under kartläggningen kommer du fram till att den grundläggande elinstallationen i trapphus, övriga allmänna utrymmen samt i lägenheterna på bottenvåningen är utförda 1974 och att övriga lägenheter totalrenoverades 2007. Eftersom beställningen omfattar att du ska komplettera med nya uttag i samtliga sovrum samt installera uttag på alla balkonger och uteplatser blir kartläggningen avgörande, eftersom det i vissa lägenheter då kan behövas ojordade uttag och i andra jordade uttag. Tack vare kartläggningen kommer du också fram till att uttagen på balkonger och uteplatser i vissa fall behöver kompletteras med jordfelsbrytare, i andra fall inte eftersom det redan finns jordfelsbrytare i de lägenheter som renoverades 2007.

Utöver att fastställa hur gammal anläggningens olika delar är blir även följande information värdefull vid kartläggningen:

- Vilken grundläggande dimensionering har anläggningen då det gäller lägenheternas huvudledningar och gruppcentraler?
 - Klarar alla gruppcentraler utökningen på balkongerna avseende fysiskt utrymme och mätarsäkringstorlek?
- Vilken typ av systemjordning har anläggningen?
 - Det kan vara viktigt att veta om anläggningen har fyr- eller femledarsystem (TN-C eller TN-S) när man installerar jordfelsbrytare.

Redan när ett arbete beställs behöver ni ta upp frågan om anläggningskännedom i diskussionen med beställaren.

Ni kan till exempel utgå ifrån era dokument för orderbekräftelse, eller liknande. Det kan fungera som er checklista när ni tar emot och bekräftar en ny arbetsorder eller projektbeställning, oavsett hur stor eller omfattande den är. Stäm av följande frågor:

- Vem som är beställare av elinstallationsarbetet och vilken roll denne har. Det är viktigt att det är klarlagt eftersom vissa frågor kring anläggningskännedom har en stark koppling till anläggningsinnehavaren.
- Vem i beställarledet som ansvarar för informationen om hur anläggningen är utförd samt hur omfattande och hur gammal den är.
- Vilken information om anläggningen som ska lämnas av beställaren eller anläggningsinnehavaren vid beställningen.
- Hur parterna ska hantera situationen som det saknas information om anläggningen.

I samband med en beställning ska ditt företag klargöra vilka elinstallationsarbeten som ni ska utföra eller förväntas utföras vid den aktuella anläggningen. Samma dokument kan då också kompletteras med frågor av typen:

- Vilken del av den befintliga anläggningen omfattas det nya uppdraget av?
- Vad består det nya uppdraget av och vilket elinstallationsarbete ska utföras?
- Vilka utförandeföreskrifter, standarder och övriga regler gäller för det arbete som uppdraget omfattar?
- Kommer ni att behöva anpassa anläggningen på grund av hur den är utförd, hur omfattande den är eller hur gammal den är?

Om det i förväg kan antas eller om ni upptäcker under arbetets gång att ni behöver anpassa eller bygga om anläggningen på ett sätt som inte ingår i uppdraget måste ni hantera det med beställaren. Samma dokument kan därför också kompletteras med följande fråga:

- Bedömer vi att det finns en risk att den befintliga anläggningen behöver anpassas, byggas om eller liknande på ett sätt som inte ingår i uppdraget på grund av att den utförts enligt äldre föreskrifter och standarder?
 - Om svaret är JA så beskriv vilka anpassningar vi kan behöva göra, vad de grundas på, vilka utförandeföreskrifter, standarder eller motsvarande som anpassningen omfattas av och så vidare.

Det finns även andra interna planeringsfrågor att hantera kopplat till den anläggning ni ska utföra elinstallationsarbete på. För att täcka in dessa frågor kan ditt företag till exempel ta fram ett *dokument vid planering av elinstallationsarbeten* (Se Elsäkerhetsverkets dokument på www.elsakerhetsverket.se/dokument-egenkontroll). Där kan ni till exempel stämma av följande:

- Fastställande av den befintliga anläggningens status avseende utförande, ålder och dimensionering
- Bemanning och fördelning av uppgifter för arbetet utifrån den kompetenskartläggning som ni har gjort.
 - Organisation ut för projektet eller arbetsordern
 - Vilka roller finns och bemanningen för dessa
 - Har alla involverade i projektet eller arbetsordern den kompetens som krävs i den verksamhetstyp som ni ska arbeta inom?
- Om svaret är NEJ, hur ska ni då hantera det så att ni följer egenkontrollprogrammet?
- Val av arbetsmetod eller motsvarande
 - Vilken arbetsmetod ska ni välja utifrån de givna förutsättningarna?
 - Följer den arbetsmetod ni har valt utförandeföreskrifter eller etablerade standarder, och i så fall vilka?

- Om svaret är NEJ så ange inom vilka delar det gäller och hur ni ska bedöma riskerna och ta fram en alternativ lösning.
- Om det finns speciella risker att ta hänsyn till
 - Finns det några risker under det planerade elinstallationsarbetet?
 - Om JA, hur förebyggs och undviks dessa?
- Hur ni ska upprätta detaljerade instruktioner, rutiner och checklistor för arbetet
 - Här bör ni även ange de grundläggande regelverken och standarderna för utförandet, se även punkten om val av arbetsmetod.
- Vilka kontroller och mätningar ni ska utföra under arbetets gång och innan respektive efter det att anläggningen tas i drift samt av vem
- Hur ni ska dokumentera hur uppdragets elinstallationsarbeten har utförts

7.2.6 3 kap. 9 § - Bemanning

3 kap. 9 §
ELSÄK-FS 2017:3

Egenkontrollprogrammet ska innehålla de system och de rutiner som krävs för att säkerställa

- *att de som ska utföra elinstallationsarbete har relevant auktorisation som elinstallatör eller ingår i företagets egenkontrollprogram, och*
- *att de har den kompetens som behövs för elinstallationsarbetet enligt 3 kap. 5 §.*

Kommentar till bestämmelsen

Den här delen i egenkontrollprogrammet handlar om att ditt företag ska ha en rutin, metod eller liknande som säkerställer att ni kontrollerar att den person som ska utföra ett visst elinstallationsarbete har den kompetens som ni har bedömt är nödvändig innan arbetet påbörjas. Det kan göras på olika sätt. Är ni ett företag med ett mindre antal anställda behöver ni inte stämma av mot egenkontrollprogrammet inför varje arbete. Den som delar ut uppdrag har ju då vanligen kännedom om vilken kompetens respektive person har.

Är ditt företag däremot större med ett stort antal medarbetare kanske den som leder och fördelar arbetsuppgifterna inte vet i detalj vad varje person får utföra för arbeten. Då bör ni ha en rutin där ni genom ert egenkontrollprogram stämmer av att personen som ska utföra det aktuella arbetet är godkänd för just detta arbete. Det kan också vara så att förutsättningarna ändras så ofta att ni behöver kontrollera dokumentationen inför varje arbete.

Eftersom ditt företag har ett särskilt ansvar för att ingen av era medarbetare utför obehöriga elinstallationsarbeten ingår det också i egenkontrollprogrammet, se punkten 1 ovan. Det räcker därför om rutinerna omfattar punkten 2 eftersom detta medför att man faktiskt uppfyllt punkten 1.

7.2.7 3 kap. 10 § - Kontroll av utfört arbete (planera)

3 kap. 10 §
ELSÄK-FS 2017:3

Egenkontrollprogrammet ska innehålla de system och de rutiner som krävs för att det inför varje elinstallationsarbete bestäms kontrollens omfattning för att säkerställa att det utförda arbetet uppfyller kraven enligt 2 kap. ELSÄK-FS 2017:3.

Kommentar till bestämmelsen

Den här delen är en central del i ert arbete med egenkontrollprogrammet. Det är genom att kontrollera ert arbete som ni ska upptäcka och åtgärda fel som har uppstått under arbetet så att det uppfyller kraven när det är klart.

Om ditt företag fortlöpande utför samma typer av elinstallationsarbeten kan ni redan i egenkontrollprogrammet ange vilka kontroller ni ska utföra efter varje arbete. Då har ni uppfyllt kravet i den här delen av egenkontrollprogrammet.

Om ni däremot inte kan förutsäga vilka kontroller som ni kommer att behöva göra för de arbeten ni tänker utföra, kan ni istället ta fram en rutin som anger hur ni ska ta fram underlag och annat för att bestämma vilka kontroller ni ska göra inför respektive uppdrag, arbete och projekt.

Det finns inte något krav på att ni ska dokumentera eller spara den bedömning ni gör i samband med ett specifikt uppdrag, arbete eller projekt, men det kan vara ett enkelt sätt att hantera arbetet med uppföljning.

Att se till att kontrollerna faktiskt görs omfattas av nästa del i egenkontrollprogrammet.

7.2.8 3 kap. 11 § - Kontroll av utfört arbete (genomföra)

3 kap. 11 §
ELSÄK-FS 2017:3

Egenkontrollprogrammet ska innehålla system och rutiner för att säkerställa att det utförda arbetet kontrolleras på det sätt som bestämts enligt 3 kap. 10 §.

Egenkontrollprogrammet ska innehålla rutiner för hur fel och brister som upptäcks i kontrollen hanteras och följs upp.

Kommentar till bestämmelsen

Den här delen av egenkontrollprogrammet handlar om att ditt företag ska ha rutiner för att se till att ni faktiskt gör de kontroller som ni har bestämt. Fel som upptäcks ska åtgärdas. Om de är av den art att det rör sig om systematiska brister eller andra fel som påverkar egenkontrollprogrammet ska de lyftas in i den löpande uppföljningen av egenkontrollprogrammet, se nästa del.

Tips och exempel

- I samband med att ni färdigställer det beställda elinstallationsarbetet ska ni genomföra kontroller, dels innan anläggningen tas i bruk, dels när anläggningen är helt färdigställd och klar att överlämnas.
- Ni kan exempelvis ta fram ett *dokument för kontroll av anläggning* som ska fungera som elinstallationsföretagets checklista och som ni löpande kan använda när ni slutför elinstallationsarbetet och under arbetets olika faser.
 - a. Innan anläggningen tas i bruk ska ni:

- i. Kontrollera att anläggningen är säker för människor och egendom
 1. Det här kravet motsvarar ”Kontroll före ibruktagning” enligt Elinstallatörsförordningen.
 2. Kontrollerna ska omfatta de elsäkerhetsmässiga delarna, som att skyddsjord är ansluten och fungerande, att apparatlock, kapslingar och andra beröringsskydd finns på plats samt att inga enkel- eller oisolerade ledningar är åtkomliga .
- b. När anläggningen är färdigställd, provad och klar att överlämnas till beställare eller innehavare ska ni:
 - i. Kontrollera att de ändringar som har tillkommit till anläggningen genom ert arbete uppfyller gällande regler enligt egenkontrollprogrammet, exempelvis:
 1. Ledningars kontinuitet
 2. Ledningars isolationsresistans
 3. Kontroll av skyddsanordningars funktion
 4. Kontroll av spänningsnivå och -fall samt fasföljd
 5. Kontroll av jordfelsbrytare och andra jordfelskydd
 6. Kontroll av säkringar och andra överströms- och kortslutningskydd

7.2.9 3 kap. 12–13 §§ - Uppföljning av egenkontrollen och egenkontrollprogrammet

3 kap. 12–13 §§
ELSÄK-FS 2017:3

Elinstallationsföretaget ska genomföra den uppföljning som krävs för att säkerställa att företagets rutiner fungerar och att företagets egenkontroll är tillräcklig. Hur denna uppföljning görs ska framgå av egenkontrollprogrammet.

Egenkontrollprogrammet ska uppdateras i samband med förändringar som har betydelse för egenkontrollen.

Elinstallationsföretaget ska minst en gång per år göra en översyn av egenkontrollprogrammet och försäkra sig om att registreringen hos Elsäkerhetsverket är aktuell.

Kommentar till bestämmelsen

För att ett egenkontrollprogram ska vara effektivt och ändamålsenligt måste det hållas aktuellt. Ni behöver till exempel anpassa och utveckla egenkontrollprogrammet

- om ni upptäcker att det finns brister i befintliga rutiner,
- om verksamheten förändras, till exempel genom att ni börjar utföra arbete som ni inte redovisat för i ert egenkontrollprogram, eller

- om ni anställer eller hyr in personal som har kompetenser som ni inte tidigare redovisat och som stämmer med verksamhetstyper som ni tänker utföra arbeten inom.

Den här delen av egenkontrollprogrammet innebär egentligen två moment. Det handlar om att ditt företag

1. regelbundet ska följa upp hur det befintliga egenkontrollprogrammet fungerar och om det är aktuellt, och därefter
2. genomföra de förändringar som behövs i egenkontrollprogrammet utifrån vad uppföljningen visar.

Hur ofta ni gör uppföljningar måste avgöras utifrån era behov. Företag med omfattande verksamhet och egenkontroll behöver göra uppföljningar oftare än företag med en enklare verksamhet och egenkontroll.

Men oavsett vilken verksamhet ni bedriver ska ni se över egenkontrollprogrammet minst en gång per år. Det gör ni lämpligen genom att presentera uppföljningen för ledningen.

7.3 CHECKLISTA

Följande checklista kan vara användbar för att diskutera hur egenkontrollprogrammet ska hanteras och följas upp!

Har ni koll på vem som gör vad?

Innan ni påbörjar arbetet måste ni se till att alla känner till vem som gör vad och vem som får fatta de beslut som behövs.

- Ta reda på och informera om vem eller vilka i organisationen som har rätt att besluta om fastställande av egenkontrollprogrammet. Det kan vara styrelsen, VD, ledningsgrupp, linjeförman eller Elinstallatören för regelefterlevnad.

Hur ska ledningen hålla sig uppdaterad?

- Stäm av mellan ledningen och Elinstallatören för regelefterlevnad hur ofta ledningen ska informeras om det fortlöpande arbetet.
- Bestäm i förväg vilket av ledningsmötena som ska användas för att årligen gå igenom och besluta om egenkontrollprogrammet, och ange egenkontrollprogrammet som en fast punkt till det mötet.
 - Hur ska ni upprätta beslutsunderlag för den årliga genomgången, vem eller vilka ska upprätta det samt när ska det finnas tillgängligt?

Hur ska ni hantera förändringar och ändringsbehov?

- Ta fram rutiner som innebär att linjeförmanerna ska informera *Elinstallatören för regelefterlevnad* när
 - nya typer av elinstallationsarbeten ska utföras
 - ändringar i rutiner behövs
 - man misstänker systematiska brister i utförandet.

- Ta fram verktyg för hur enskilda medarbetare kan rapportera brister eller komma med förbättringsförslag, till exempel en särskild mailadress, ett webbverktyg eller en förslagslåda.
- Följ upp de fel som upptäcks vid kontroller av utfört arbete, till exempel genom att spara dokumentation av kontrollen när brister upptäckts och åtgärdats, se mall.

Tips och exempel

Se Elsäkerhetsverkets mallar på

www.elsakerhetsverket.se/dokument-egenkontroll

8 Verksamhetstyper – kartlägg din verksamhet

8.1 ALLMÄN FÖRKLARING

Med *verksamhetstyper* menar vi olika former av arbete som elinstallationsföretag utför.

Om ditt elinstallationsföretag utför arbeten på andras anläggningar ska ni registrera er hos Elsäkerhetsverket.

Ni kan antingen registrera er för alla typer av elinstallationsarbeten eller bara för vissa typer. Om ni enbart utför elinstallationsarbeten på er egen anläggning så behöver ni inte registrera er.

Det kan uppstå situationer när det är oklart om ni faktiskt utför ett elinstallationsarbete på någon annans anläggning eller på er egen. Frågan kan uppkomma till exempel om ni utför elinstallationsarbeten inom en koncern. Se exempel i [avsnitt 2.1](#).

Avgörande för bedömningen blir då inte valet av organisationsform, utan om det företag som utför elinstallationsarbetet har ett bestämmande inflytande över det företag som har anläggningen. Om ett sådant bestämmande inflytande finns bör det inte anses vara fråga om arbete på annans anläggning.

När ni har definierat inom vilken eller vilka verksamhetstyper ert elinstallationsföretag är verksamt så bestämmer ni vad den tillsynspliktiga verksamheten omfattar. När ni anger er verksamhetstyp så påverkar det därmed också vilken auktorisation som krävs och vilka egenkontroller ni måste göra.

När det gäller egenkontroller så är det viktigt att komma ihåg att ni ska anpassa innehållet i era egenkontroller efter varje verksamhetstyp. Vad ett företags egenkontroller ska innehålla är därför olika för olika typer av verksamheter.

Elsäkerhetsverket har bedömt att det finns följande exempel på förenklingsaspekter:

- Företagets *Elinstallatör för regelefterlevnad* kan ha en annan auktorisation än fullständig auktorisation.
- Registrering hos Elsäkerhetsverket ska endast behöva omfatta den verksamhet som faktiskt bedrivs.
- Möjliggör för Elsäkerhetsverket att genomföra riktade tillsynsåtgärder utifrån verksamhetstyperna och det nya tillsynsmandatet.
- Den som köper ett elinstallationsarbete ska lättare kunna kontrollera det företag som hen tänker anlita.

Genom att dela upp verksamheten i ert elinstallationsföretag i olika verksamhetstyper kan ni anpassa kraven efter respektive verksamhetstyp. Därmed behöver ni inte ha fler krav på ert arbete än nödvändigt.

Det finns två krav på hur ni får dela in er verksamhet i olika verksamhetstyper. Dels ska det vara tydligt för er och för Elsäkerhetsverket vilka

25 § ESL

verksamhetstyper ni arbetar inom, dels ska det vara tydligt för konsumenter hur ni har delat in arbetet så att det är lätt för dem att förstå i vilken verksamhetstyp arbetet som de vill köpa ingår.

8.2 EXEMPEL PÅ DE OLIKA VERKSAMHETSTYPERNA

Verksamhetstyper är som vi har beskrivit tidigare olika former av arbete som elinstallationsföretag utför.

När ni beskriver er verksamhetstyp ska ni vara så tydliga att både ni och någon som söker information om er lätt kan förstå vilket arbete ni räknar in i den. Ni får alltså inte vara för generella utan det ska vara enkelt att förstå vad ert företag arbetar med.

Vissa företag kan behöva registrera flera olika verksamhetstyper.

I tabellen nedan kan du se vilka verksamhetstyper som innehåller arbeten som avser elinstallationsarbeten i kretsar som matas med nominell spänning under 1000 volt AC och 1500 volt DC och som lägst fordrar auktorisation för lågspänning, AL.

Tabell 6. Verksamhetstyper inom lågspänning.

Verksamhetstyp	Verksamhetstypens omfattning
Bostäder	Elinstallationsarbete på anläggningar eller anläggningsdelar för användning av el som är bostäder, inklusive till bostaden hörande byggnader och bostadsmiljöer.
Allmänna och offentliga utrymmen	Elinstallationsarbete på anläggningar eller anläggningsdelar för användning av el inom kontor, restauranger, skolor, och övriga kommersiella och offentliga lokaler. (Verksamhetstypen omfattar inte sådant elinstallationsarbete som omfattas av verksamhetstypen <i>Bostäder</i> .)
Övriga anläggningar för användning av el	Elinstallationsarbete på anläggningar eller anläggningsdelar för användning av el inom vägbelysning, industrier, lantbruk, utrymmen med förhöjd brandrisk, explosiv atmosfär och medicinska utrymmen och andra anläggningar eller anläggningsdelar för användning av el som inte omfattas av verksamhetstypen <i>Bostäder</i> eller <i>Allmänna och offentliga utrymmen</i> .
Elnät - lågspänning	Elinstallationsarbete på anläggningar eller anläggningsdelar för överföring av el, i elnät som är koncessionspliktiga.
Bandrift - lågspänning	Elinstallationsarbete på anläggningar för järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift.
Elproduktionsanläggningar	Elinstallationsarbete på solcellsanläggningar, batterilager, anläggningar inom vatten-, vind- och reservkraft, kraftförsörjning av säkerhetssystem och andra anläggningar eller anläggningsdelar för produktion av el.

I tabellen nedan kan du se vilka verksamhetstyper som innehåller arbeten som avser elinstallationsarbeten i kretsar som matas med nominell spänning över 1000 volt AC och 1500 volt DC och som fordrar fullständig auktorisation, A.

Tabell 7. Begränsade verksamhetstyper.

Verksamhetstyp	Verksamhetstyper inom högspänning
Elnät	Einstallationsarbete på anläggningar eller anläggningsdelar för överföring av el i elnät som är koncessionspliktiga.
Bandrift	Einstallationsarbete på anläggningar för järnväg.
Övriga anläggningar	Einstallationsarbete på anläggningar eller anläggningsdelar som inte omfattas av <i>Elnät</i> eller <i>Bandrift</i> .

I tabellen nedan kan du se vilka verksamhetstyper som innehåller arbeten som avser elinstallationsarbeten i kretsar som matas med nominell spänning under 1000 V AC och 1500 V DC och som får utföras med begränsad auktorisation, B.

Tabell 8. Begränsade verksamhetstyper.

Verksamhetstyp	Verksamhetstypens omfattning
Maskiner	Einstallationsarbete i befintlig gruppledning som innebär <ul style="list-style-type: none"> att fast ansluta och koppla loss maskiner, motorer och apparater, samt att installera ljusarmaturer, elkopplare och uttag.
Värme, kyla och ventilation	Einstallationsarbete i befintlig gruppledning som innebär <ul style="list-style-type: none"> att fast ansluta eller koppla loss värme-, kyl- och ventilationssystem, samt att installera ljusarmaturer, elkopplare och uttag.
Hissar, portar och rulltrappor	Einstallationsarbete i befintlig gruppledning som innebär <ul style="list-style-type: none"> att fast ansluta och koppla loss hissar, portar och rulltrappor, samt att installera ljusarmaturer, elkopplare och uttag.

8.3 SÄRSKILDA VERKSAMHETSTYPER

För arbete på anläggningar, oavsett om det är en låg- eller högspänningsanläggning, finns följande särskilda verksamhetstyp.

Tabell 9. Verksamhetstypen Kabelförläggning.

Verksamhetstyp	Verksamhetstypens omfattning
Kabelförläggning	Einstallationsarbete i anläggningar och anläggningsdelar för överföring av el i elnät som är koncessionspliktiga, begränsat till arbeten som innebär <ul style="list-style-type: none"> att förlägga jordkabel i mark, inklusive att sätta upp tillhörande kabelskåp, stolpar, jordtag och förlägga längsgående jordlina, att utföra lindragning och utdragning av hängkabel, samt att samtidigt förlägga jordkabel tillhörande icke koncessionspliktiga nät vid elinstallationsarbete enligt första punkten.

Verksamhetstypen Kabelförläggning undantas från kravet att ha en *Einstallatör för regelefterlevnad*. Den är däremot inte undantagen från några övriga krav, som kraven på utförande, egenkontrollprogram och registrering.

9 Einstallationsföretagens roll vid ansökan om auktorisation som elinstallatör

Som en följd av att ansvaret för att säkerställa kompetens och kontrollera utförda arbeten m.m. övergår från elinstallatören till företaget tillkommer ytterligare en uppgift för företaget. Det är uppgiften att intyga att en person har den praktiska erfarenheten som behövs för att få auktorisation som elinstallatör. I detta avsnitt beskriver vi vilka typer av arbeten som ni kan komma att intyga, vad som gäller för respektive auktorisation och hur ni gör intyget.

Ni kan läsa mer om kraven för auktorisation i Elsäkerhetsverkets föreskrifter – [regelområde Auktorisation](#). På Elsäkerhetsverkets webbplats finns också instruktioner till den som vill göra en ansökan.

Det är den person som ansöker om auktorisation som elinstallatör som ska se till att hen kan styrka utbildning och praktisk erfarenhet i den omfattning som krävs, men det är du som har ett elinstallationsföretag som utfärdar intyg för den del av arbetet som utförts i ditt företag.

9.1 VILKA TYPER AV ARBETEN FÅR TILLGODORÄKNAS SOM PRAKTISK ERFARENHET?

9.1.1 Einstallationsarbete

Alla som vill ansöka om auktorisation måste ha praktisk erfarenhet av elinstallationsarbete. Med elinstallationsarbete menas arbete som avser

1. att utföra, ändra eller reparera en elektrisk starkströmsanläggning
2. att fast ansluta en elektrisk utrustning till en starkströmsanläggning
3. att koppla loss en elektrisk utrustning från en starkströmsanläggning som utrustningen är fast ansluten till.

Läs mer om exempel på elinstallationsarbeten i [avsnitt 4, Einstallationsarbete](#).

[4 § ESL](#)

9.1.2 Övriga elarbeten

Det är inte bara elinstallationsarbete som får tillgodoräknas som praktisk erfarenhet. Den som söker auktorisation får delvis tillgodoräkna sig annat arbete med el som omfattas av något av kunskapsområdena i bilaga 1 eller 2 till ELSÄK-FS 2017:4.

Exempel på sådana arbeten kan vara konstruktion, dimensionering, felsökning eller kontroll av hög- eller lågspänningsanläggningar eller utrustning som ansluts till sådana.

Det innebär att även de företag som inte utför elinstallationsarbete kan behöva intyga praktisk erfarenhet om de arbetar med något av det som ingår.

[3 kap. 2–4 §§ ELSÄK-FS 2017:4](#)

9.1.3 Arbete som utförts i annat EES-land

Om den som söker auktorisation har en svensk utbildning kan hen ha arbetat ihop hela sin praktiska erfarenhet i något annat EES-land eller i Schweiz. Om den sökande däremot har en utbildning från ett annat EES-land eller från Schweiz behöver hen arbeta ihop minst hälften av sin praktiska erfarenhet i Sverige.

Om ditt företag är verksam utomlands kan alltså även det arbete som utförs där tillgodoräknas av den som söker auktorisation.

3 kap. 5–7 §§
ELSÄK-FS 2017:4

9.2 KRAVET PÅ PRAKTISK ERFARENHET BEROR PÅ VILKEN AUKTORISATION SOM ANSÖKAN AVSER

2 kap. 1 §
ELSÄK-FS 2017:4

Det finns tre olika auktorisationer och kravet på utbildning och praktisk erfarenhet beror på vilken auktorisation som ansökan avser.

Tabell 10. Översikt krav på praktisk erfarenhet.

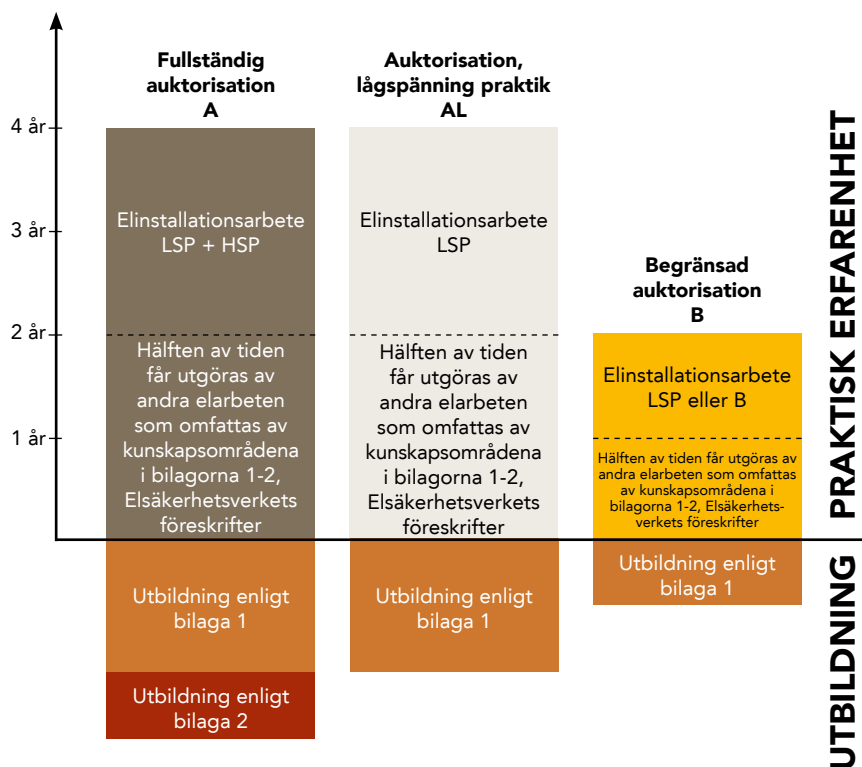
Auktorisation	Auktorisationens omfattning	Krav på praktisk erfarenhet
A	Fullständig auktorisation	Alla elinstallationsarbeten.
AL	Auktorisation lågspänning	Alla elinstallationsarbeten på lågspänningsanläggningar.
B	Begränsad auktorisation	Elinstallationsarbeten på lågspänningsanläggningar begränsat till arbete i befintlig gruppledning som innebär <ul style="list-style-type: none">att sätta upp och flytta ljusarmaturer, elkopplare och uttag med tillhörande kablaratt fast ansluta elektrisk utrustning som förbrukar el med tillhörande don samt förläggning och anslutning av kablar som tillhör donenatt koppla loss elektrisk utrustning som förbrukar el med tillhörande don och kablar.

Notera också möjligheten att tillgodoräkna andra elarbeten som praktisk erfarenhet, se 3 kap. 2–4 §§ ELSÄK-FS 2017:4

4 år
(avser arbete i verksamhetstyper inom *Elinstallationsarbeten på lågspänningsanläggningar* och *Elinstallationsarbeten på högspänningsanläggningar*)

4 år
(avser arbete i verksamhetstyper inom *Elinstallationsarbeten på lågspänningsanläggningar*)

2 år
(avser arbete i verksamhetstyper inom *Elinstallationsarbeten på lågspänningsanläggningar*, eller *Begränsade arbeten på lågspänningsanläggningar*)

ELSÄK-FS 2017:4

Figur 17. Översikt över de krav som gäller för att en person ska få auktorisation som elinstallatör meddelad av Elsäkerhetsverket.

9.3 SÅ HÄR INTYGAR FÖRETAGET PRAKTISK ERFARENHET

När man ansöker om auktorisation måste man visa ett intyg för Elsäkerhetsverket över sin praktiska erfarenhet. Det är för visa att man uppfyller det praktiska kravet för den auktorisation man har sökt.

Ni kan bara intyga sådan praktisk erfarenhet för arbeten som

- ni har varit verksamma inom under den aktuella perioden
- personen ifråga faktiskt har arbetat inom, samt
- när det gäller elinstallationsarbete, omfattas av företagets egenkontrollprogram och den verksamhetstyp ni angett.

Exempel: Elinstallationsföretaget är registrerat och utför elinstallationsarbete inom verksamhetstyperna Bostäder och Maskiner. Personen som söker auktorisation har endast arbetat med elinstallationsarbete inom Maskiner. Intyget kan då bara omfatta arbete inom Maskiner och den som söker kommer bara kunna ansöka om begränsad auktorisation, B.

9.3.1 Särskilda blanketter finns på Elsäkerhetsverket webbplats

För att intyga att den som söker har fått praktisk erfarenhet hos ert företag ska ni använda de blanketter som finns på Elsäkerhetsverkets webbplats www.elsakerhetsverket.se. Intygen ska undertecknas av någon som har befogenhet att göra det för företagets räkning. Det kan vara företagets *Elinstallatör för regellefterlevnad*, ansvarig chef eller någon annan person som tilldelats uppgiften.

När det gäller intyg från elinstallationsföretag som utför arbeten på annans anläggning kommer Elsäkerhetsverket att stämma av det ni har intygat mot vilka verksamhetstyper ni har registrerat ert företag för i Elsäkerhetsverkets register.

Det är ni som företag som ska intyga att den som söker auktorisation har arbetat inom ert egenkontrollprogram. Blanketter för detta intygande finns på Elsäkerhetsverkets webbplats!

9.4 PRAKTISK ERFARENHET FRÅN TIDEN FÖRE 1 JULI 2017

Från den 1 juli 2017 införs de nya reglerna om praktisk erfarenhet. Det innebär också att vissa erfarenheter som tidigare inte har räknats som praktisk erfarenhet kan göra det efter den 1 juli 2017.

Den som söker måste dock intyga erfarenhet som hen fått före den 1 juli 2017 enligt det gamla systemet, det vill säga att de delar som avser elinstallationsarbete måste styrkas av den elinstallatör som haft överinseende under den aktuella perioden.

När det gäller annat elarbete som får tillgodoräknas än elinstallationsarbete kan företaget intyga detta även för perioden före 1 juli 2017.

9.5 DET ÄR NI SOM ÄR ELINSTALLATIONSFÖRETAG SOM SER TILL ATT VI FÅR FLER ELINSTALLATÖRER

Tänk på följande när du har medarbetare som inte redan är elinstallatörer.

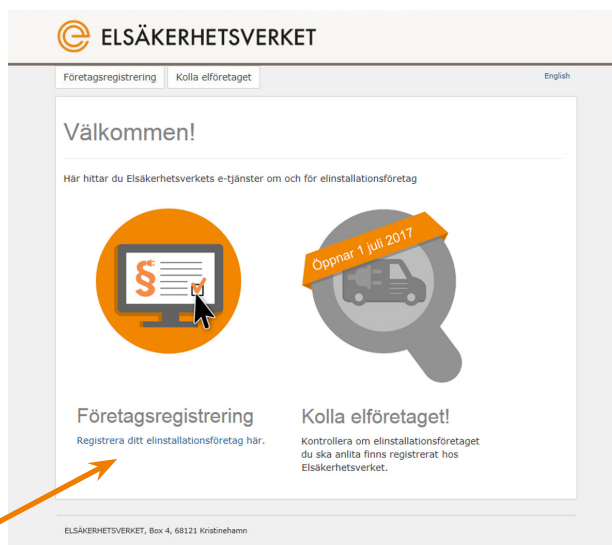
- Ta upp frågan om praktisk erfarenhet med de som arbetar i ditt företag – om de vill ansöka om auktorisation i framtiden är det bra om ni tillsammans planerar för detta.
- Tänk på att även arbete med el som inte är elinstallationsarbete i vissa fall får tillgodoräknas för den som söker auktorisation.
- Tänk på att du bara kan intyga elinstallationsarbeten som omfattas av företagets egenkontrollprogram.
- Blanketter för intygande av praktisk erfarenhet finns på Elsäkerhetsverkets webbplats.

10 Registrera elinstallationsföretaget hos Elsäkerhetsverket

Alla företag som utför elinstallationsarbete *på någon annans anläggning* måste registrera sig hos Elsäkerhetsverket innan de påbörjar arbetet. Den 1 juli 2017 börjar de nya reglerna att gälla. Att registrera företaget är den sista förberedelsen som företaget måste göra för att anpassa sig efter de nya reglerna.

Du kan gå in och registrera ditt företag på Elsäkerhetsverkets webbplats redan från den 16 januari 2017. Du som inte har möjlighet att använda e-tjänsten kan kontakta Elsäkerhetsverket för mer information.

Du registrerar företaget enklast via en e-tjänst på Elsäkerhetsverkets webbplats. Startsidan för e-tjänsten kommer från och med 16 januari 2017 att finnas på www.elsakerhetsverket.se/foretagsregistrering. Klicka på *Företagsregistrering* och välj sedan *Registrering*.

Du ska göra en registrering för varje företag (ett organisationsnummer = ett företag = en registrering).

Om ditt företag har flera verksamhetsställen som har olika rutiner så ska du ange det i egenkontrollprogrammet. Men alla verksamhetsställen inom ett och samma företag omfattas däremot av samma registrering.

Kom ihåg att du måste ha registrerat företaget innan ni påbörjar det första arbetet på någon annans anläggning, efter att de nya reglerna trätt i kraft.

10.1 FÖRBERED REGISTRERINGEN

Se till att alla punkter nedan är klara innan du påbörjar registreringen.

- 1 Egenkontrollprogram**

Företagets egenkontrollprogram ska vara klart. Om du registrerar företaget före 1 juli 2017 behöver egenkontrollprogrammet vara klart först den 1 juli 2017.
- 2 Elinstallatör för regelefterlevnad**

I egenkontrollprogrammet ska det framgå vem eller vilka som är företagets *Elinstallatörer för regelefterlevnad*. Om ni har flera elinstallatörer i den rollen ska ni utse *en* av dessa som ska stå i Elsäkerhetsverkets företagsregister.

Om du endast ska registrera företaget för verksamhetstypen Kabelförläggning behöver ni inte registrera någon *Elinstallatör för regelefterlevnad*.
- 3 Verksamhetstyper**

När ni registrerar er kommer ni att behöva ange de verksamhetstyper företagets elinstallationsarbete omfattar, och som framgår i egenkontrollprogrammet. Se till att ha dem till hands.

Alla företagets verksamhetstyper ska registreras, även om ni bara utför vissa verksamheter på ett av flera verksamhetsställen.
- 4 Kontaktperson**

Ni ska ange en kontaktperson till företaget, som myndigheten kan kontakta vid eventuella frågor. Förbered namn och kontaktuppgifter till den personen.
- 5 BankID**

För att registrera företaget behövs ett BankID⁵. Om du inte har ett BankID i dag kan din bank hjälpa till att ordna det.

10.2 VEM SKA GÖRA REGISTRERINGEN?

Det är företaget som utser *vem* som ska göra registreringen i e-tjänsten å företagets vägnar. Antingen är det den *Elinstallatör för regelefterlevnad* som företaget har bestämt ska stå i företagsregistret, eller så är det någon annan företagsrepresentant. Beroende på vem det är så går registreringen till på lite olika sätt⁶.

Den enklaste och snabbaste registreringen är *Direktregistrering*.

5 För utländska företag identifieras personen som gör registreringen på annat sätt.

6 Företag som endast ska registreras för verksamhetstypen Kabelförläggning behöver inte välja väg då de inte ska registrera någon elinstallatör.

10.2.1 Direktregistrering

Om det är Elinstallatören för regelefterlevnad som registrerar företaget kommer Elsäkerhetsverket inte att behöva göra någon handläggning. Elinstallatören har då redan identifierat sig och gett sitt samtycke till att registrera företaget med sitt BankID. Uppgifterna går då in i registret omedelbart och en bekräftelse skickas direkt.

Direktregistrering är bara möjligt för svenska företag.

10.2.2 Registrering med handläggning

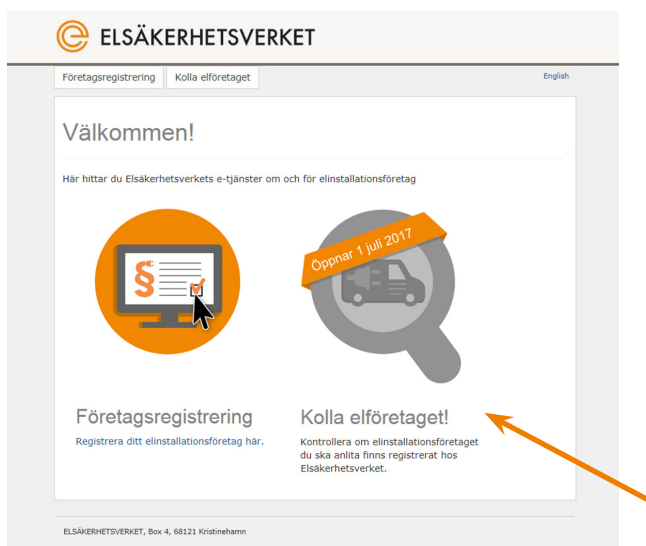
Om det *inte* är Elinstallatören för regelefterlevnad som registrerar företaget, utan en annan företagsrepresentant, så måste Elsäkerhetsverket kontrollera att elinstallatören ger sitt medgivande innan registreringen kan godkännas. Den kontrollen kräver handläggning och därför dröjer det lite längre innan företaget kan föras in i registret.

Registrering med handläggning kräver att den som registrerar företaget

- har skrivit ut en samtyckesblankett (finns på Elsäkerhetsverkets webbplats) och fått den undertecknad av den *Elinstallatör för regelefterlevnad* som är utsedd att stå i företagsregistret
- scannar in och bifogar samtyckesblanketten i e-tjänsten.

10.3 KOLLA ELFÖRETAGET!

Från och med den 1 juli 2017 kommer den som köper elinstallationstjänster att kunna kontrollera att det företag som de vill anlita finns registrerat hos Elsäkerhetsverket. Den här kontrollen kommer att kunna göras via en e-tjänst – Kolla elföretaget! – på Elsäkerhetsverkets webbplats. Startsidan för e-tjänsten finns här: www.elsakerhetsverket.se/kollaelforetaget

Köparen kommer kunna söka fram uppgifter om företaget genom att ange företagets namn eller organisationsnummer. De uppgifter som kommer att ges ut är

- företagsuppgifter som namn, organisationsnummer och adresser till samtliga verksamhetsställen
- inom vilka verksamhetstyper som företaget utför elinstallationsarbete
- webbplats (om företaget har angett en sådan i registreringen).

Personuppgifter som exempelvis vilken elinstallatör som finns registrerad för företaget eller företagets kontaktperson mot Elsäkerhetsverket kommer däremot inte att vara sökbara i Kolla elföretaget!.

Att ett företag som utför elinstallationsarbete finns registrerat hos Elsäkerhetsverket visar köparen att företaget uppfyller vissa grundläggande krav och står under Elsäkerhetsverkets tillsyn. Möjligheten att göra den här kontrollen stärker köparna.

Uppmana företagets kunder att kontrollera att ni finns registrerade. Det är en positiv stämpel som ni med fördel kan marknadsföra.

10.4 UPPDATERA FÖRETAGSREGISTRET

Det är viktigt att uppgifterna som finns i företagsregistret är uppdaterade, framför allt för att köpare ska få rätt information i Kolla elföretaget! när de använder e-tjänsten. Men det är också viktigt eftersom delar av Elsäkerhetsverkets tillsynsarbete baseras på de uppgifter som finns i företagsregistret.

Det är ni på företaget som ansvarar för att uppgifterna om er i företagsregistret är riktiga, och att de uppdateras vid behov.

Uppgifter som kan behöva ändras i företagsregistret över tid är följande:

Elinstallatör

Exempel: Om den *Elinstallatör för regelefterlevnad som* är registrerad för företaget slutar, behöver ni snarast utse en ny och se till att uppgifterna uppdateras i registret.

Verksamhetstyper

Exempel: Om ni vill börja utföra arbete inom verksamhetstyper som ni inte har registrerat er för sedan tidigare, så behöver ni meddela Elsäkerhetsverket den ändringen.

Kontaktperson

Exempel: Om ni byter kontaktperson mot Elsäkerhetsverket så ska ni se till att de nya kontaktuppgifterna hamnar i registret.

Ni uppdaterar enklast uppgifter i företagsregistret genom att använda e-tjänsten för företagsregistrering. Där kan ni välja att ändra befintliga uppgifter.

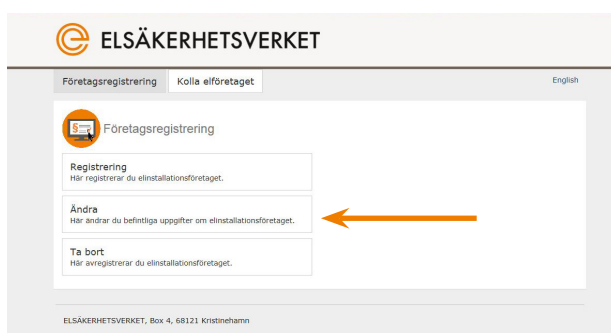
10.5 AVREGISTRERA FÖRETAGET FRÅN ELSÄKERHETSVERKET

Om ni inte längre utför elinstallationsarbete på annans anläggning i företaget är det viktigt att ta bort företaget från Elsäkerhetsverkets register. Det kan ni göra via e-tjänsten för företagsregistrering. Klicka då bara på *Ta bort*.

10.6 SAMMANFATTNING

- Ni måste registrera företaget innan ni påbörjar elinstallationsarbete på annans anläggning efter 1 juli 2017. Redan från den 16 januari 2017 kommer Elsäkerhetsverket att ta emot företagsregistreringar.
- Ni registrerar företaget via e-tjänsten för företagsregistrering som kommer att finnas här: www.elsakerhetsverket.se/foretagsregistrering
- Ni ska registrera företaget först när ert egenkontrollprogram är klart. Om du registrerar företaget före 1 juli 2017 behöver egenkontrollprogrammet vara klart först den 1 juli 2017.
- Förbered registreringen genom att
 - bestämma vilken *Elinstallatör för regelefterlevnad* som ska stå i registret
 - bestämma vem som ska vara företagets kontaktperson mot Elsäkerhetsverket
 - ha företagets verksamhetstyper till hands
 - se till att den som gör registreringen har ett BankID.
- Den enklaste och snabbaste vägen för att registrera företaget är att låta den som ska stå som *Elinstallatör för regelefterlevnad* i registret göra registreringen. I annat fall måste man bifoga en samtyckesblankett som är undertecknad av elinstallatören.
- Uppmana företagets kunder att kontrollera att ni finns registrerade.
- Kom ihåg att meddela om era registrerade uppgifter ändras eller om företaget slutar att göra elinstallationsarbete på någon annans anläggning.

11 Vad händer när Elsäkerhetsverket gör tillsyn?

Elsäkerhetsverket gör tillsyn över de skyldigheter som elinstallationsföretag har enligt elsäkerhetslagen, elsäkerhetsförordningen och Elsäkerhetsverkets föreskrifter. I det här avsnittet beskriver vi hur det går till när du som representant för ett elinstallationsföretag träffar Elsäkerhetsverket i samband med ett tillsynsärende. Avsnittet innehåller också kort information om den tillsyn vi gör av elinstallatörer.

11.1 ELSÄKERHETSVERKETS ROLL SOM TILLSYNSMYNDIGHET

Elsäkerhetsverket är den myndighet som kontrollerar att elinstallationsföretag, elinstallatörer och anläggningsinnehavare följer reglerna. Detta sker genom tillsyn. Tillsynen innebär inte bara att vi kontrollerar företagen, det innebär också att vi arbetar förebyggande genom att ge information och annat stöd till företagen. Vi ger också ut föreskrifter som ska konkretisera bestämmelserna i elsäkerhetslagen och elsäkerhetsförordningen.

Den tillsynsverksamhet som Elsäkerhetsverket bedriver är i huvudsak framåtblickande, det vill säga att våra beslut och förelägganden ska leda till att den tillsyn vi gör ska bidra till att de eventuella brister som upptäcks korrigeras. Det ska i sin tur leda till säkra anläggningar och produkter. Elsäkerhetsverket har i tillsynen möjlighet att fatta de beslut om förelägganden och förbud (inklusive verksamhetsförbud) som behövs för att säkerställa att elinstallationsföretagen uppfyller kraven, läs mer nedan.

Om någon har brutit mot elsäkerhetslagen på ett sätt som kan straffas med fängelse eller böter så är det polis och åklagare som utreder brottet. Elsäkerhetsverket kan bistå polisen i utredningsarbetet som expertmyndighet. Både Elsäkerhetsverket och allmänheten kan anmäla ett brott till polisen.

Elsäkerhetsverket arbetar med att kontrollera att du och ditt företag följer de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller.

Elsäkerhetsverket ska se till att elarbeten utförs på rätt sätt genom att ge information, ta fram föreskrifter och göra tillsyn.

11.2 ELSÄKERHETSVERKETS TILLSYN AV ELINSTALLATIONSFÖRETAG

All tillsyn vi gör består av tre faser.

Figur 18. Ett tillsynsärendes faser.

11.2.1 När startas ett tillsynsärende?

Ett tillsynsärende är antingen planerat eller indikationsstyrt. Indikationsstyrd tillsyn betyder att Elsäkerhetsverket öppnar ett tillsynsärende eftersom det finns en indikation på att det finns brister. Det kan ha skett en incident eller olycka som kommit till Elsäkerhetsverkets kännedom genom en anmälan, vid upptäckter i ett annat tillsynsärende eller på andra sätt. Den planerade tillsynen är sådan tillsyn som görs förebyggande utan att någon händelse har påkallat den.

Alla tillsynsärenden omfattas av förvaltningslagen och oavsett om ett ärende är indikationsstyrt eller inte inleds alltid ärendet med att vi kontaktar företaget ifråga och påbörjar utredningen.

11.2.2 Elsäkerhetsverket utreder om det finns brister

När Elsäkerhetsverket gör en tillsyn hos ett elinstallationsföretag kommer vi framför allt att titta på företagets egenkontrollprogram och undersöka hur företaget hanterar de krav som elsäkerhetslagen med tillhörande förordningar och föreskrifter om elsäkerhet ställer på er.

Elsäkerhetsverket kan begära information från företaget

Vid tillsynen har Elsäkerhetsverket rätt att få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för utredningen. Om Elsäkerhetsverket behöver uppgifter från er får ni fram till ett visst datum på er att skicka uppgifterna till Elsäkerhetsverket.

Skriftlig handläggning kompletteras ofta med tillsynsbesök

En stor del av utredningen kan göras genom att vi skriver till er och ni skickar in svar, men i de allra flesta fall vill vi också göra tillsynsbesök. Inför ett sådant besök får ni en skriftlig bekräftelse på var och när besöket kommer att ske. I bekräftelsen kommer det att stå om det är några särskilda företrädare som behöver vara med vid besöket och om det är något annat som ni behöver förbereda inför besöket.

Om Elsäkerhetsverket har inlett en tillsyn är du skyldig att tillhandahålla den information och dokumentation som behövs för tillsynen.

Elinstallationsföretagets egenkontrollprogram är exempel på dokumentation som Elsäkerhetsverket kan vilja ha tillgång till. Ni ska kunna visa upp den utan dröjsmål. Ni kan med andra ord inte upprätta ett egenkontrollprogram i efterhand.

Dina rättigheter vid tillsyn

Om du är part i ett tillsynsärende har du rätt att ta del av de handlingar som finns i ärendet. Handlingarna i ett tillsynsärende kan vara exempelvis bilder från tillsynsbesöket, tjänsteanteckningar och de yttranden ni gett in. Du har också rätt att yttra dig över vad som står i handlingarna, till exempel om du inte håller med om de omständigheter som Elsäkerhetsverkets åberopar eller om de bedömningar som Elsäkerhetsverket gjort eller om du helt enkelt har kompletterande information som du tycker har betydelse för ärendet. Det görs vanligen genom att du skriver till Elsäkerhetsverket, men det finns också vissa möjligheter att yttra sig muntligt.

Elsäkerhetsverket ser till att du får ta del av de handlingar som beslutet kommer att grundas på innan Elsäkerhetsverket fattar ett beslut och du kommer också påminnas om din möjlighet lämna synpunkter till Elsäkerhetsverket. Om elinstallationsföretaget väljer att inte yttra sig så kommer Elsäkerhetsverket att fatta beslut ändå.

Elsäkerhetsverket har vissa centrala skyldigheter i ärenden som framgår av [förvaltningslagen](#) (1986:223). De viktigaste för dig som är part i ett tillsynsärende är följande.

- Allmän serviceskyldighet, 4 §
- Allmänna krav på handläggningen av ärenden, 7 §
- Handläggare får inte vara jävig, 10–11 §§
- Motivering av beslut, 20 §

Elsäkerhetsverkets skyldigheter omfattas också av särskild tillsyn. Det är Justitieombudsmannens som granskar att myndigheterna behandlar medborgarna i enlighet med gällande regler.

11.2.3 Elsäkerhetsverket fattar beslut

Elsäkerhetsverkets beslut ser olika ut beroende på vilka brister som konstaterats i utredningen, men också på hur du som part agerar för att korrigera de brister som konstaterats.

Inga brister

Om Elsäkerhetsverket inte konstaterar några brister i verksamheten kommer Elsäkerhetsverket att avsluta tillsynsärendet så snart som möjligt efter att utredningen är färdig.

Brister konstateras – parten vidtar åtgärder

Om Elsäkerhetsverket istället konstaterar att det finns brister kommer Elsäkerhetsverkets beslut bero på vad du är villig att vidta för åtgärder för att korrigera bristerna. Om du korrigerar samtliga brister kan Elsäkerhetsverket avsluta tillsynsärendet utan att fatta beslut om att till exempel förelägga företaget.

Brister konstateras – parten vidtar inte tillräckliga åtgärder
Om det finns brister som inte åtgärdas av parten har Elsäkerhetsverket möjlighet att fatta olika typer av beslut:

- Föreläggande om rättelse
- Förbud för företaget att tillhandahålla elinstallationstjänster

Dessa beslut kan överklagas. Det gör du genom att skicka en skrivelse till Elsäkerhetsverket och skriva vad du vill ha ändrat och varför. Elsäkerhetsverket kommer sedan att bedöma om överklagandet inkommit i rätt tid och om det finns skäl att ändra beslutet eller om överklagan ska skickas vidare till förvaltningsrätten. I beslutet kommer du att få detaljerade instruktioner om hur du går tillväga vid ett överklagande.

Innan Elsäkerhetsverket fattar beslut i ett tillsynsärende där du är part har du alltid rätt att yttra dig över handlingarna som beslutet grundas på.

Elsäkerhetsverkets beslut går att överklaga.

Vite kan krävas in om du inte följer Elsäkerhetsverkets beslut

Ett beslut som Elsäkerhetsverket fattar kan förenas med vite. Det innebär att om du inte följer Elsäkerhetsverkets föreläggande eller förbud kan vitesbeloppet utdömas. Det är ett belopp som du måste betala. Men du måste också följa beslutet, eftersom vite i vissa fall kan dömas ut flera gånger.

Elsäkerhetsverket kan förbjuda ett elinstallationsföretag att utföra elinstallationer med omedelbar verkan om företaget inte följer de förelägganden och beslut som kommer från Elsäkerhetsverket.

Om ett elinstallationsföretag saknar ett egenkontrollprogram kan det medföra att företaget förbjuds att utföra elinstallationer.

11.3 SÄRSKILT OM TILLSYVEN AV ELINSTALLATÖRER

Det är viktigt att skilja på tillsyn av elinstallationsföretag och tillsyn av elinstallatör. Hur tillsynen går till och vilka krav som ställs på Elsäkerhetsverket vid tillsyn av elinstallatörer ser ut på nästan samma sätt som tillsynen av elinstallationsföretag (se ovan).

Den stora skillnad är att det är en fysisk person, inte elinstallationsföretaget, som blir föremål för tillsyn.

Vid tillsynen av elinstallatörer kan den också ske antingen planerat eller indikationsstyrt. Den indikationsstyrda tillsynen av elinstallatörer görs i regel av två olika skäl, nämligen om Elsäkerhetsverket har fått indikationer på att en elinstallatör

- inte har uppfyllt elsäkerhetslagens krav på aktsamhet när hen utfört en elinstallation
- allvarligt har misskött sitt uppdrag som *Elinstallatör för regelefterlevnad* i egenkontrollprogrammet, till exempel genom att hjälpa ett

elininstallationsföretag att registrera sig hos Elsäkerhetsverket trots att hen vet att de inte arbetar med ett egenkontrollprogram.

Om Elsäkerhetsverket upptäcker sådana brister kan Elsäkerhetsverket återkalla eller inskränka en auktorisation. Om bristerna är mindre allvarliga kan Elsäkerhetsverket istället dela ut en varning som förs in i elinstallatörsregistret.

Det är viktigt att komma ihåg att Elsäkerhetsverket kan göra flera olika typer av tillsyn efter en händelse. Det beror på att det finns flera olika ansvar som kan behöva utredas. Det är alltså möjligt att en brist leder till att Elsäkerhetsverket fattar flera beslut mot olika aktörer.

11.4 KOM IHÅG DET HÄR NÄR ELSÄKERHETSVERKET GÖR TILLSYN I DIN VERKSAMHET

- Du kan när som helst ge Elsäkerhetsverket sådan information som du tycker har betydelse för ärendet. Det kan du göra genom att ringa, maila eller skicka brev till oss.
- Tänk på att handlingar som finns hos Elsäkerhetsverket som huvudregel är allmänna och kan läsas av andra. Lämna aldrig mer information än
 - den som efterfrågats av Elsäkerhetsverket, eller
 - den information du själv vill lämna in som har betydelse för ärendet.
- Om Elsäkerhetsverket begär upplysningar eller handlingar från dig måste du lämna dem till Elsäkerhetsverket inom den tidsfrist som Elsäkerhetsverket anger.
- Du kan när som helst vidta åtgärder för att korrigera de brister som upptäcks.
- Du kan alltid kontakta Elsäkerhetsverket och den inspektör som handlägger ditt ärende om du har frågor.

12 Begrepp och definitioner

I den här handboken används följande begrepp, definitioner och förkortningar.

Begrepp	Hänvisning till formell definition eller innebörd <i>Kommentar, exempel och förenklade beskrivningar i kursiv text</i>	Hänvisning/länk
AUKTORISATION	Sådan auktorisation som elinstallatör som beslutas av tillsynsmyndigheten (Elsäkerhetsverket) och som avses i 20 § ESL. <i>Genom auktorisationen blir man elinstallatör. Det är bara fysiska personer som kan ha auktorisation som elinstallatör.</i>	20 § ESL
EGENKONTROLLPROGRAM	Ett elinstallationsföretags samlade åtgärder (beskrivningar, rutiner m.m.) som är företagets egenkontroll som ska säkerställa att elinstallationsarbete utförs enligt de krav som ställs i elsäkerhetslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. <i>Ett egenkontrollprogramms omfattning och innehåll kan variera väldigt beroende på vilken verksamhet det rör sig om. Det går därför inte att närmare definiera begreppet egenkontrollprogram.</i>	24 § p. 1 ESL
ELEKTRISK ANLÄGGNING	Enligt definitionen i 2 § ESL, en anläggning för produktion, överföring eller användning av el med de särskilda föremål som finns i anläggningen och som behövs för driften av den.	2 § ESL
ELEKTRISK UTRUSTNING	Enligt definitionen i 3 § ESL, en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, överför, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning. <i>Elektrisk utrustning kan vara del i en elektrisk anläggning eller inte, se definitionen av elektrisk anläggning.</i>	3 § ESL
ELINSTALLATIONSFÖRETAG	Enligt definitionen i 5 § ESL, en näringsidkare som yrkesmässigt utför elinstallationsarbete. <i>Elinstallationsföretag kan ha olika former, allt från att vara ett aktieföretag eller enskild firma till landsting eller kommun.</i>	5 § ESL
ELINSTALLATÖR	Enligt definitionen i 5 § ESL, en fysisk person som är auktoriserad att utföra elinstallationsarbete. <i>Det är bara Elsäkerhetsverket som kan besluta om auktorisation.</i>	5 § ESL
ELINSTALLATÖR FÖR REGELEFTERLEVNAD	Den eller de auktoriserade elinstallatörer som uppdragits av ett elinstallationsföretag att verka för företagets regelefterlevnad enligt 23 § elsäkerhetslagen. <i>Ett elinstallationsföretag ska ha minst en Elinstallatör för regelefterlevnad, men kan ha flera.</i>	1 kap. 3 § ELSÄK-FS 2017:3
ELSÄKERHETS-FÖRORDNINGEN	Elsäkerhetsförordning.	
ELSÄKERHETS-LAGEN	Elsäkerhetslag (2016:732).	SFS 2016:732

Begrepp	Hänvisning till formell definition eller innebörd <i>Kommentar, exempel och förenklade beskrivningar i kursiv text</i>	Hänvisning/länk
ELSÄKERHETSVERKETS FÖRETAGSREGISTER	Det register som Elsäkerhetsverket för över de företag som anmält att de utför elinstallationsarbete på annans anläggning enligt 25 § elsäkerhetslagen. <i>Det är bara företag som utför arbete på annans anläggning som ska registrera sig. Det är i detta register som anläggningsinnehavare och köpare av elinstallationsjänster kan kontrollera det företag som ska anlitas.</i>	1 § ELSÄK-FS 2017:2
ELSÄK-FS	Elsäkerhetsverkets författningssamling. <i>I Elsäkerhetsverkets författningssamling finns alla gällande föreskrifter som myndigheten har fattat beslut om.</i>	Elsäkerhetsverkets författningssamling
ELSÄK-FS 2008:1	Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om hur elektriska starkströmsanläggningar ska vara utförda.	ELSÄK-FS 2008:1
ELSÄK-FS 2008:2	Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om varselmärkning vid elektriska starkströmsanläggningar.	ELSÄK-FS 2008:2
ELSÄK-FS 2008:3	Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehavarens kontroll av elektriska starkströmsanläggningar och elektriska anordningar.	ELSÄK-FS 2008:3
ELSÄK-FS 2017:2	Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om elinstallationsarbete.	ELSÄK-FS 2017:2
ELSÄK-FS 2017:3	Elsäkerhetsverkets föreskrifter om krav på elinstallationsföretag och om utförande av elinstallationsarbete.	ELSÄK-FS 2017:3
ELSÄK-FS 2017:4	Elsäkerhetsverkets föreskrifter om auktorisation som elinstallatör.	ELSÄK-FS 2017:4
FORTLÖPANDE KONTROLL	Anläggningsinnehavarens fortlöpande kontroller av att anläggningen ger betryggande säkerhet mot personskada och sakskada. <i>Elsäkerhetsverkets föreskrifter innehåller bestämmelser om såväl fortlöpande som särskild kontroll, se regelområdet Anläggningar.</i>	6 § ESL
FÖRELÄGGANDE	Elsäkerhetsverkets beslut om att part i ett ärende måste vidta viss åtgärd.	
LEDNING/FÖRETAGSLEDNING	Vem eller vilka som avses med ledningen eller företagsledningen i denna handbok beror på vilken typ av organisation eller associationsform verksamheten bedrivs i. Det kan alltså röra sig om allt från en enskild individ vid enskild firma till styrelse/VD vid aktiebolag eller myndighetschef vid myndigheter och så vidare.	
OBEHÖRIGT ELINSTALLATIONSARBETE	När en fysisk person utför elinstallationsarbete i strid med 27 § ESL. <i>Det är alltså obehörigt om en person utför elinstallationsarbete (oavsett om det sker privat eller i näringsverksamhet) utan att vara elinstallatör eller att utförandet inte sker i enlighet med ett elinstallationsföretags egenkontrollprogram. Straffbestämmelsen som föreskriver böter eller fängelse i högst ett år för obehörigt elinstallationsarbete finns i 48 § ESL.</i> <i>Begreppet används ibland för situationer där elinstallationsföretag som inte uppfyller de skyldigheter som följer av elsäkerhetslagen och som är förenat med straffansvar, se 49 § punkterna 1-3 ESL.</i>	27 § ESL
SFS	Svensk författningssamling. Det är i svensk författningssamling som alla gällande grundlagar, lagar och förordningar finns. Alla har ett eget SFS-nummer som är sökbara.	Söka SFS på riksdagens webbplats

Begrepp	Hänvisning till formell definition eller innebörd <i>Kommentar, exempel och förenklade beskrivningar i kursiv text</i>	Hänvisning/länk
STARKSTRÖMS-ANLÄGGNING	Enligt definitionen i 3 § ESL, en elektrisk anläggning (se definition ovan) för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom.	3 § ESL
TILLSYN	Den verksamhet som avser Elsäkerhetsverkets granskning för att kontrollera om tillsynsobjekt (t.ex. elinstallationsarbete) uppfyller krav som följer av lagar och andra bindande föreskrifter och vid brister i kravuppfyllelsen kan leda till beslut om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelse av den objektsansvarige (t.ex. elinstallationsföretaget).	
TILLSYNSÄRENDE	Ett enskilt ärende där objektsansvarig är part. Alla ärenden har ett unikt ärendenummer och en handläggare hos Elsäkerhetsverket. Krav på myndighetens handläggning av tillsynsärenden finns i förvaltningslagen (1986:223).	
VERKSAMHETS-TYPER	Sådana slags elinstallationsarbeten som en anmälan enligt 25 § elsäkerhetslagen kan omfatta.	1 kap. 3 § ELSÄK-FS 2017:3
VITE	Ett penningbelopp som Elsäkerhetsverket kan besluta att förena ett beslut med, innebärande att parten kan åläggas att betala beloppet om denne inte följer myndighetens beslut. Möjligheten att förena beslut med vite finns i 41 och 43 § ESL och lagen (1985:206) om viten.	

Elsäkerhetslagen reglerar flera olika ansvarsområden. För att det ska vara tydligt för dig inom vilket ansvarsområde ett visst begrepp hör hemma har vi sorterat några av de mest centrala begreppen per ansvarsområde.

Figur 19. I vilket ansvarsområde hör begreppet hemma?

TRYGG OCH STÖRNINGSFRI EL

Vi arbetar för hög elsäkerhet och för att
elektriska utrustningar inte ska störa varandra.

www.elsakerhetsverket.se